

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	<i>I Meddelelser</i>	
	Kommissionen	
98/C 363/01	Ecu	1
98/C 363/02	Informationsprocedure — Tekniske forskrifter ⁽¹⁾	2
98/C 363/03	Anmeldelse af en planlagt fusion (Sag IV/M.1333 — Kingfisher/Castorama) ⁽¹⁾	3
98/C 363/04	Statsstøtte — C 51/98 (ex N 852/97 og N 6/98) — Portugal	4
98/C 363/05	Udtalelse afgivet af Det Rådgivende Udvalg for Kontrol med Fusioner og Virksomhedsovertagelser på dets 46. møde den 10. juni 1997 om et foreløbigt udkast til beslutning i sag IV/M.890 — Blokker/Toys »R« Us ⁽¹⁾	24
98/C 363/06	Udtalelse afgivet af Det Rådgivende Udvalg for Kontrol med Fusioner og Virksomhedsovertagelser på dets 53. møde den 21. april 1998 om et foreløbigt udkast til beslutning i sag IV/M.970 — TKS/ITW Signode/Titan ⁽¹⁾	25
98/C 363/07	Godkendt statsstøtte inden for rammerne af bestemmelserne i artikel 92 og 93 i EF-traktaten — Tilfælde, mod hvilke Kommissionen ikke gør indsigelse	26
98/C 363/08	Godkendt statsstøtte inden for rammerne af bestemmelserne i artikel 92 og 93 i EF-traktaten — Tilfælde, mod hvilke Kommissionen ikke gør indsigelse ⁽¹⁾	27

II Forberedende retsakter

.....

Informationsnummer

Indhold (fortsat)

Side

III *Oplysninger*

Kommissionen

98/C 363/09

Indkaldelse af forslag til iværksættelse af en »Startkapital«-aktion 30

DA

I

(Meddelelser)

KOMMISSIONEN

ECU ⁽¹⁾

24. november 1998

(98/C 363/01)

Modværdien i national valuta:

Belgiske og luxembourgske francs	40,4475	Finske mark	5,96162
Danske kroner	7,45426	Svenske kroner	9,30304
Tyske mark	1,96072	Pund sterling	0,693547
Græske drakmer	329,011	US-dollars	1,14810
Spanske pesetas	166,738	Canadiske dollars	1,78150
Franske francs	6,57470	Yen	138,736
Irske pund	0,788854	Schweizerfrancs	1,61824
Italienske lire	1941,16	Norske kroner	8,62222
Nederlandske gylde	2,21066	Islandske kroner	80,9524
Østrigske schilling	13,7955	Australske dollars	1,78387
Portugisiske escudos	201,078	Newzealandske dollars	2,15322
		Sydafrikanske rand	6,52120

Kommissionen har oprettet en fjernskriver med automatisk svar, som på ethvert fjernskriveropkald videregiver omregningskursen i de vigtigste valutaer. Denne fjernskriver er i funktion dagligt fra kl. 15.30 til kl. 13.00 den følgende dag.

Brugeren bør anvende følgende fremgangsmåde:

- kald fjernskriver nr. 23789 i Bruxelles
- angiv eget kendeord
- skriv koden »cccc«, som udløser det automatiske svar og medfører en udskrift af omregningskurserne for ecu over fjernskriveren
- afbryd ikke forbindelsen, inden meddelelsen er afsluttet, angivet ved tegnene »ffff«.

Note: Kommissionen har desuden en telefax (kaldnr. 296 10 97 og 296 60 11) med automatisk svarfunktion, der giver dagsaktuelle oplysninger om de gældende omregningskurser inden for den fælles landbrugspolitik.

⁽¹⁾ Rådets forordning (EØF) nr. 3180/78 af 18. december 1978 (EFT L 379 af 30.12.1978, s. 1), senest ændret ved forordning (EØF) nr. 1971/89 (EFT L 189 af 4.7.1989, s. 1).

Rådets afgørelse 80/1184/EØF af 18. december 1980 (Lomé-konventionen) (EFT L 349 af 23.12.1980, s. 34).

Kommissionens beslutning nr. 3334/80/EKSF af 19. december 1980 (EFT L 349 af 23.12.1980, s. 27).

Finansforordningen af 16. december 1980 vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget (EFT L 345 af 20.12.1980, s. 23).

Rådets forordning (EØF) nr. 3308/80 af 16. december 1980 (EFT L 345 af 20.12.1980, s. 1).

Beslutning truffet af Den Europæiske Investeringsbanks Styrelsesråd den 13. maj 1981 (EFT L 311 af 30.10.1981, s. 1).

Informationsprocedure — Tekniske forskrifter

(98/C 363/02)

(EØS-relevant tekst)

- Direktiv 83/189/EØF af 28. marts 1983 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter (EFT L 109 af 26.4.1983, s. 8).
- Direktiv 88/182/EØF af 22. marts 1988 om ændring af direktiv 83/189/EØF (EFT L 81 af 26.3.1988, s. 75).
- Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 94/10/EF af 23. marts 1994 om anden væsentlige ændring af direktiv 83/189/EØF (EFT L 100 af 19.4.1994, s. 30).

Notifikationer af nationale udkast til tekniske forskrifter, som Kommissionen har modtaget.

Reference ⁽¹⁾	Titel	Udløb af status quo-perioden på tre måneder ⁽²⁾
98/458/NL	Udkast til varelovsregulativ om forureninger i levnedsmidler	25.1.1999
98/479/A	Ændring af Niederösterreichs lov om mineralvandsforekomster og kursteder af 1978	5.2.1999
98/480/F	Bekendtgørelse om mekaniske tilloblingsanordninger for motorkøretøjer og påhængskøretøjer	1.2.1999
98/481/F	Udkast til dekret om mærkning af visse hav- og ferskvandsprodukter	1.2.1999
98/483/UK	Bekendtgørelse om dyrs sygdomme (godkendte desinfektionsmidler) (ændring) 1999	4.2.1999
98/484/D	Supplerende tekniske aftalebetingelser og retningslinier for bygningen af vej tunneller, del 2: Åbne konstruktioner, (ZTV — tunneller del 2)	4.2.1999
98/485/NL	Retningslinie nr. S 1999/02 (retningslinie) til imødegåelse af flammegennemtrængning til ladningstanke)	8.2.1999
98/482/UK	Forskrifter om motorcykler (beskyttende hovedbeklædning) (Nordirland) 1998	10.2.1999
98/486/DK	Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om cyklers indretning og udstyr m.v.	8.2.1999
98/487/DK	Bekendtgørelse om detailforskrifter for køretøjer 1999	8.2.1999
98/488/D	Ændringer og tilføjelser til forlæg til liste over tekniske byggebestemmelser af september 1998 Regler for lerbygning, udkast af juni 1998	5.2.1999
98/489/NL	Regulativ fra justitsministeren og forsvarsministeren af . . . , nr. . . . , om anvisning af tracermidler for mærkning af plastisk sprængstof (Regulativ om sporstoffer for plastisk sprængstof)	8.2.1999
98/490/UK	Forskrifter om motorkøretøjer (konstruktion og anvendelse) (Nordirland) 1998	5.2.1999

⁽¹⁾ År — registreringsnummer — medlemsstat, hvorfra udkastet stammer.

⁽²⁾ Periode, hvor udkastet ikke kan vedtages.

⁽³⁾ Ingen »status quo« som følge af, at Kommissionen har accepteret de presserende grunde, anført af den pågældende medlemsstat.

⁽⁴⁾ Ingen »status quo« som følge af tekniske specifikationer eller andre krav i forbindelse med foranstaltninger af beskatningsmæssig eller finansiell art som omhandlet i direktiv 83/189/EØF, artikel 1, punkt 9, andet afsnit, tredje led.

⁽⁵⁾ Afslutning af informationsproceduren.

Kommissionen henleder opmærksomheden på Domstolens afgørelse »CIA Security« af 30. april 1996 i sagen C-194/94, hvori Domstolen siger, at artikel 8 og 9 i direktiv 83/189/EØF skal fortolkes således, at borgerne kan påberåbe sig dem for en national ret, og at det påhviler denne at afslå at anvende en national teknisk forskrift, der ikke er blevet meddelt i overensstemmelse med direktivet.

Denne afgørelse bekræfter Kommissionens meddelelse af 1. oktober 1986 (EFT C 245 af 1.10.1986, s. 4).

Manglende kendskab til anmeldelsespligten medfører således, at de pågældende tekniske forskrifter ikke finder anvendelse, og således ikke kan gøres gældende over for enkeltpersoner.

Yderligere oplysninger om disse notifikationer kan fås ved henvendelse til de nationale tjenester, der er anført i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* C 324 af 30. oktober 1996.

Anmeldelse af en planlagt fusion

(Sag IV/M.1333 — Kingfisher/Castorama)

(98/C 363/03)

(EØS-relevant tekst)

1. Den 16. november 1998 modtog Kommissionen i henhold til artikel 4 i Rådets forordning (EØF) nr. 4064/89 ⁽¹⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1310/97 ⁽²⁾, en anmeldelse af en planlagt fusion, hvorved virksomheden Kingfisher plc (Kingfisher) erhverver fælles kontrol, jf. artikel 13, stk. 1 litra b), i nævnte forordning, med Castorama Dubois Investissements SCA (Castorama) ved køb af aktier og overførsel af aktiver.

2. De pågældende virksomheder udøver følgende erhvervsaktiviteter:

- Kingfisher: detailhandel med ikke-fødevarer, især produkter inden for reparationer, vedligeholdelse og forbedringer til privat husholding
- Castorama: detailhandel med ikke-fødevarer, især produkter inden for reparationer, vedligeholdelse og forbedringer til privat husholding.

3. På grundlag af en foreløbig undersøgelse finder Kommissionen, at den anmeldte fusion kan falde ind under forordning (EØF) nr. 4064/89. Den forbeholder sig dog sin endelige stilling til dette punkt.

4. Kommissionen opfordrer andre interesserede parter til at fremsætte deres eventuelle bemærkninger til den planlagte fusion.

Bemærkningerne skal være Kommissionen i hænde senest ti dage efter offentliggørelsen af denne meddelelse. Bemærkningerne med angivelse af sag IV/M.1333 — Kingfisher/Castorama kan sendes til Kommissionen med telefax ((32-2) 296 43 01 eller 296 72 44) eller med posten til følgende adresse:

Europa-Kommissionen
Generaldirektoratet for Konkurrence (GD IV)
Direktorat B — Merger Task Force
Avenue de Cortenberg/Kortenberglaan 150
B-1040 Bruxelles/Brussel.

⁽¹⁾ EFT L 395 af 30.12.1989, s. 1. Berigtigelse i EFT L 257 af 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EFT L 180 af 9.7.1997, s. 1. Berigtigelse i EFT L 40 af 13.2.1998, s. 17.

STATSSTØTTE

C 51/98 (ex N 852/97 og N 6/98)

Portugal

(98/C 363/04)

*(Artikel 92, 93 og 94 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab)***Kommissionens meddelelse i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 2, til de øvrige medlemsstater og andre interesserede parter om den støtte, som Portugal agter at yde til omstrukturering og privatisering af EPAC og SILOPOR**

Kommissionen har ved nedenstående skrivelse underrettet den portugisiske regering om sin beslutning om at indlede proceduren.

I. EPAC

1. BAGGRUND

»Ved skrivelse af 8. december 1997, indgået den 11. december 1997, underrettede Portugals Faste Repræsentation ved Den Europæiske Union i henhold til traktatens artikel 93, stk. 3, Kommissionen om omstrukturings- og privatiseringsprogrammet i den statsejede virksomhed inden for handel med korn, EPAC (statsstøttesag N 852/97).

Ved skrivelse af 5. december 1997, indgået samme dag, underrettede Portugals Faste Repræsentation ved Den Europæiske Union i henhold til traktatens artikel 93, stk. 3, om kapitaltilførslen til den statsejede virksomhed inden for håndtering af havnegods, SILOPOR (statsstøttesag N 6/98).

Ved skrivelse af 5. marts 1998 og 22. juni 1998, indgået henholdsvis den 5. marts 1998 og den 23. juni 1998, fremsendte Portugals Faste Repræsentation ved Den Europæiske Union de supplerende oplysninger, som Kommissionen havde anmodet om ved skrivelse af 2. februar 1998 og 6. maj 1998 vedrørende statsstøttesag N 852/97 (EPAC).

Ved skrivelse af 1. april 1998 og 25. juni 1998, indgået henholdsvis den 3. april og den 26. juni 1998, fremsendte Portugals Faste Repræsentation ved Den Europæiske Union de supplerende oplysninger, som Kommissionen havde anmodet om ved skrivelse af 5. februar 1998 og 6. maj 1998 vedrørende statsstøttesag N 6/98 (SILOPOR).

Kommissionen har også modtaget supplerende oplysninger vedrørende EPAC's og SILOPOR's omstrukturingsprogrammer i forbindelse med to bilaterale møder med de portugisiske myndigheder den 14. januar 1998 og den 4. maj 1998.

EPAC — Empresa Para a Agroalimentação e Cereais, SA — er et rent offentligt aktieselskab, der blev oprettet i 1991. Virksomheden havde sin oprindelse i EPAC — Empresa Pública de Abastecimento de Cereais — der blev oprettet i 1977 ved sammenlægning af 19 virksomheder, der beskæftigede sig med beskyttelse og udvikling af produktion og handel med korn. Mellem 1977 og 1985 fungerede EPAC som offentligt interventionsorgan. I de første år efter Portugals tiltrædelse af Fællesskabet udøvede EPAC ovennævnte funktioner i forbindelse med den gradvise liberalisering af kornhandelen (1986-1989) og statsstøtten til den direkte markedsføring af den nationale kornproduktion (1987-1990).

Med henblik på at ophæve statsmonopolet inden for kornhandelen, som krævet i traktaten i forbindelse med Portugals tiltrædelse af EF, besluttede Portugal at adskille aktiviteterne i forbindelse med håndteringen af korn i havnen og de forretningsmæssige aktiviteter. I den forbindelse oprettedes SILOPOR — Empresa de Silos Portuários, SA (1986).

EPAC's økonomiske situation er siden da blevet forværret på grund af følgende faktorer:

- Manglende omstrukturering — EPAC opretholdt et stort netværk af anlægsaktiver og dertil hørende personale. Fra 1991 viste disse omkostninger sammen med den normale nedgang i virksomhedens markedsandel sig at være til hinder for, at virksomheden kunne blive rentabel og nå op på et konkurrencedygtigt aktivitetsniveau.
- Oprettelse af SILOPOR — Der skal tages hensyn til oprettelsen af SILOPOR, et rent

offentligt kapital selskab, gennem udskillelse af EPAC's aktiver, passiver og kapital. Havnesiloerne med tilhørende faciliteter, anlæg og materiel, der tidligere tilhørte EPAC, blev overdraget til SILOPOR. Denne virksomhed var ikke i stand til med egne midler at indfri gælden som følge af overdragelsen af disse aktiver, og EPAC medregnede renter fra SILOPOR i forbindelse med den forsinkede betaling af gælden. SILOPOR har ikke kunnet indfri sin gæld og renter på grund af den skæve kapitalstruktur, som ikke rettidigt er blevet rettet op. Den 30. juni 1996 var SILOPOR's samlede rentegæld til EPAC på 21,5 mia. PTE. Den 31. december 1997 udgjorde startgælden og renter tilsammen 31,35 mia. PTE.

- Andre faktorer — Den portugisiske stat har støttet investeringsprogrammer, således at kooperativer kunne opføre nye siloer med det formål at gøre deres forsøg på udvidelse af deres aktiviteter til kornhandelen bæredygtigt. Endvidere har de portugisiske myndigheder anført, at EPAC udviklede forretningsmæssige aktiviteter, som ikke gav det forventede finansielle afkast.

I 1996 gjorde gældens størrelse og betalingen af finansielle ydelser det umuligt for EPAC at overholde sine forpligtelser af egne midler. Siden april 1996 er EPAC for hovedpartens vedkommende holdt op med at betale sine finansielle forpligtelser. Stillet over for en situation, hvor en virksomhed, der ejedes 100 % af den portugisiske stat, ikke længere kunne overholde sine forpligtelser, besluttede staten i oktober 1996 at yde EPAC en statsgaranti på 30 mia. PTE i forbindelse med et lån på 48,7 mia. PTE, som EPAC havde opnået hos et bankkonsortium. Med dette lån skulle EPAC's kortfristede driftsgæld omdannes til mellem- og langfristet gæld.

Denne statsgaranti blev anset for at være ulovlig og uforenelig med traktaten i Kommissionens beslutning 97/762/EF af 9. juli 1997⁽¹⁾. Denne beslutning pålagde Portugal at ophæve statsgarantien og at kræve de beløb tilbagebetalt, som virksomheden uberettiget havde nydt godt af. Portugal besluttede ikke at rette sig efter beslutningen og indbragte sagen for Domstolen.

2. DEN NUVÆRENDE SITUATION

EPAC er en kriseramt virksomhed, da den ikke længere er i stand til at sikre sin beståen med egne midler. Ud over oprettelsen af SILOPOR og den ubetalte gæld for overdragelsen af EPAC's aktiver var der andre faktorer, der bidrog til denne situation, nemlig den gradvise åbning af markedet for import af korn for private erhvervsdrivende, den fuldstændige åbning af kornhandelen samt fra 1986 statsstøtte til strukturer til oplagring af korn til EPAC's konkurrenter.

Til trods for de store ændringer på kornmarkedet inden tiltrædelsen og i årene lige efter tiltrædelsen omstrukturerede EPAC ikke sin interne organisation i nævneværdig grad. Disse tilpasninger havde krævet en meget betydelig nedskæring af antallet af ansatte samt af det alt for store antal siloer i en situation, der var præget af en særdeles stor strukturel overkapacitet.

[...] ⁽²⁾

Hvad angår passiverne, andrager den mellem- og langfristede gæld 49,8 mia. PTE. Dette er resultatet af den kontrakt om gældsomstrukturering, der blev indgået mellem EPAC og en gruppe banker, og som den portugisiske stat i vidt omfang har stillet garanti for.

Hovedparten af passiverne stammer fra SILOPOR's ubetalte gæld (60 % af den samlede gæld). De portugisiske myndigheder anfører som den anden grund til, at passiverne har nået et så højt niveau, omkostningerne ved den manglende omstrukturering. De fremfører således, at EPAC i 1988 stadig havde 1 392 ansatte i en situation, hvor en rationel dimensionering ikke havde krævet mere end 170. Ifølge de portugisiske myndigheder udgør de sociale omkostninger ved den manglende omstrukturering af EPAC i årene 1988-1997 50,6 mia. PTE netto.

3. EPAC'S OMSTRUKTURERINGSPROGRAM

3.1. EPAC-COMERCIAL

EPAC skal opdeles i to forskellige virksomheder: EPAC-COMERCIAL og EPAC-MOTHER.

⁽¹⁾ EFT L 311 af 14.11.1997, s. 25.

⁽²⁾ »Fortroligt« (krav fra de portugisiske myndigheder).

EPAC-COMERCIAL skal have en struktur og midler, der gør virksomheden i stand til at operere på et åbent kornmarked med fuld konkurrence. EPAC-COMERCIAL vil få de aktiver, der er hensigtsmæssige til udvikling af en normal drift inden for korn- og levnedsmiddelindustrien, og det personale, der er nødvendigt til sikring af virksomhedens drift, samt en del af den kortfristede driftsgæld. I begyndelsen vil EPAC-COMERCIAL være ejet af EPAC, men Portugal forventer at privatisere EPAC-COMERCIAL i første halvår af 1999 via en offentlig licitation.

Omstruktureringsprogrammet vil være baseret på, at kornprodukternes andel af virksomhedens aktiviteter reduceres, og at der foretages en omlægning til afsætning af rå- og hjælpestoffer til landbruget. Dette indebærer, at der træffes foranstaltninger på flere planer: afsætningsmæssige, forretningsmæssige, forsyningsmæssige og funktionelle foranstaltninger.

I strategisk henseende vil EPAC-COMERCIAL være baseret på videreførelsen af EPAC's nuværende aktivitetsområder. Disse aktiviteter vil blive udvidet og nyorienteret. Hvad angår EPAC's traditionelle aktiviteter, vil EPAC-COMERCIAL således omorganisere silonetværket i form af en logisk placering i forhold til indsamling, import og distribution af korn. EPAC-COMERCIAL vil ligeledes koncentrere handelsnettet for produkter og tjenesteydelser til landbruget i de regioner, hvor der forventes en stigende efterspørgsel efter korn- og mellemprodukter til landbruget. EPAC-COMERCIAL forventes at styrke sin position inden for levnedsmiddelindustrierne samt at opnå en dermed forbundet stigning i sin import af korn og oliefrø fra eksterne markeder.

EPAC-COMERCIAL vil udvikle nye afsætningsaktiviteter for at opbygge den nye virksomheds image. EPAC-COMERCIAL forventes at udvikle nye aktiviteter i landbrugsfødevaresektoren, nemlig gennem distribution af diesel til landbrugsformål, handel med kartofler, læggekartofler og kastanjer, foder til kæledyr, oplagringsanlæg, byg og malt. EPAC-COMERCIAL forventes at søge efter nye aktivitetsmuligheder, som allerede er identificeret inden for sektorer såsom frugt og grøntsager, vin, olivenolie, sukkerroer, ekstensivt kvægbrug, skovbrug, regionsspecifikke og økologiske produkter.

Med hensyn til leverancer, vil EPAC-COMERCIAL indgå aftaler med større leverandører og

reducere emballerings- og distributionsomkostningerne.

Organisationsmæssigt er det centrale element i EPAC-COMERCIAL's omstruktureringsplan nedskæringen (allerede påbegyndt) af antallet af ansatte fra 517 til 216 i slutningen af 1997 og til 170 ved afslutningen af planen og lukningen af 10 mindre rentable siloer (ud af 25), hvilket udgør en samlet nedskæring af oplagringskapaciteten på 87 500 tons ud af en samlet kapacitet på 272 000 tons (en nedskæring på 24 %). Virksomheden forventer også at opnå en betydelig reduktion af omkostningerne i forbindelse med de større kontrakter om levering af eksterne tjenesteydelser.

EPAC-COMERCIAL får en aktiekapital på 5 mia. PTE. Fra EPAC vil virksomheden få overdraget de anlægsaktiver, der er nødvendige til dens aktiviteter (siloer, lagerbygninger, forretninger), til den bogførte restværdi samt de eksisterende lagre. EPAC-COMERCIAL vil overtage én af EPAC's kapitalinteresser samt løbende handelskreditter (3 mia. PTE). EPAC-COMERCIAL vil overtage hele EPAC's kortfristede gæld til et samlet beløb af 5,9 mia. PTE.

3.2. EPAC-MOTHER

EPAC-MOTHER vil ikke udvikle nogen forretningsaktiviteter og skal efter planen afvikles i 2000. EPAC-MOTHER skal overtage det overskydende personale samt de aktiver, der skal sælges. Endvidere skal EPAC-MOTHER påtage sig driftsomkostningerne i forbindelse med EPAC's likvidation, herunder de sociale omkostninger og den langfristede gæld. Til gengæld vil virksomheden få følgende: SILOPOR's gæld, anden gæld, provenuet af salget af aktiver, provenuet af salget af EPAC-COMERCIAL samt en »kompensationsstøtte« fra staten med henblik på at gennemføre hele likvidationen af virksomheden.

Staten vil yde EPAC-MOTHER kompensation efter gældende markedsværdier for brugen af nogle bygninger, og den vil overtage EPAC's laboratorium til godkendelse af frø (værdien af disse aktiviteter er ikke angivet af Portugal, men den formodes at være ubetydelig, da der ikke er taget højde herfor i omstruktureringsprogrammet). Endvidere vil den overtage EPAC's kapitalinteresser i andre virksomheder.

4. VURDERING AF EPAC'S OMSTRUKTURERINGS- OG PRIVATISERINGSPLAN

esser ikke på det frie marked, men overdrages til staten til deres nominelle værdi. [...]

4.1. Statsstøtte til fordel for EPAC

Der ser ud til at være tale om statsstøtte i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1, til fordel for EPAC-COMERCIAL, da virksomhedens oprettelse med en afbalanceret struktur støttes af den portugisiske stat gennem afvikling af EPAC-MOTHER's gæld. I praksis kan det anses for at være støtte til omstruktureringen af EPAC, hvor EPAC-COMERCIAL er det endelige resultat af denne proces. EPAC-COMERCIAL kan da også kun drive virksomhed på markedet som følge af, at staten etablerede en anden virksomhed, som skal likvideres, og afvikler virksomhedens gæld. Dette synspunkt deles af de portugisiske myndigheder.

Privatiseringen af EPAC-COMERCIAL ser ikke i sig selv ud til at indebære statsstøtte til køberen i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1, da salget vil ske gennem offentlig licitation til den højstbydende, under forudsætning af, at den bydende, hvis bud antages, ikke modtager yderligere statsstøtte.

Den 2. juli 1998 modtog Kommissionen oplysninger om, at EPAC af den portugisiske regering var blevet pålagt at indgå en aftale om ombytning af kapitalinteresser i andre virksomheder. Ifølge disse oplysninger ville denne ombytning af kapitalinteresser tjene som et instrument til redning af en anden virksomhed, »Nacional«.

Kommissionen anmoder de portugisiske myndigheder om at fremsende alle nødvendige oplysninger med henblik på at vurdere, om denne påståede aftale indebærer yderligere statsstøtte til fordel for EPAC eller andre virksomheder. Såfremt disse ordninger indebærer statsstøtte i henhold til artikel 92, stk. 1, anmodes de portugisiske myndigheder om at fremsende alle relevante data, således at Kommissionen kan vurdere, om betingelserne for, at støtten kan falde ind under undtagelserne i artikel 92, stk. 2 og 3, er opfyldt.

4.1.1. [...]

4.1.3. Vurdering af den samlede støtte til EPAC

4.1.2. Kapitalinteresser

Ifølge konklusionerne i punkt 4.1.1 og 4.1.2 fandt Kommissionen, at den samlede statsstøtte i forbindelse med omstruktureringen og privatiseringen af EPAC kan udgøre 15,5 mia. PTE.

Kommissionen mener, at statstøtten ikke kun omfatter omstruktureringsstøtten på 12 mia. PTE til den endelige likvidation, men også overdragelsen til staten af EPAC's kapitalinteresser i andre virksomheder, hvis nominelle værdi er 3,5 mia. PTE. Disse andele overdrages til staten, da de ikke kan generhverves inden EPAC-MOTHER's likvidation. Ifølge de portugisiske myndigheder betyder denne omstændighed ikke, at disse beløb overhovedet ikke kan generhverves.

Til vurdering af, om EPAC's omstruktureringsplan er i overensstemmelse med de gældende konkurrenceregler, anvendes Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder ^(*). Den hovedregel, som Kommissionen anvender i denne forbindelse, er, at der kun kan godkendes omstruktureringsstøtte i situationer, hvor det kan godtgøres, at godkendelsen af omstruktureringsstøtten er i Fællesskabets interesse. Dette er kun muligt, hvis følgende almindelige betingelser opfyldes:

Kommissionen er af den opfattelse, at overdragelsen af disse kapitalinteresser til deres nominelle værdi kan indebære statsstøtte, da den portugisiske stats handlemåde ikke synes at overholde den markedsøkonomiske investors princip. Portugal beregner således det samlede støttebeløb ved at fratække de indtægter, der opnås ved salget af aktiver (fast ejendom, tilbagesøgning af gæld osv.), fra de samlede omkostninger ved EPAC-MOTHER's likvidation. I modsætning til andre virksomheders aktiver sælges disse kapitalinter-

1. Genoprettelse af rentabiliteten på længere sigt efter en omstruktureringsplan — Alle omstruktureringsplaner skal inden for et rimeligt tidsrum og på basis af en realistisk vurdering af virksomhe-

(*) Offentliggjort i EFT C 283 af 19.9.1997, s. 2.

dens fremtidige driftsvilkår kunne gøre virksomheden sund og rentabel på længere sigt. Forbedringen af rentabiliteten skal hovedsagelig være et resultat af interne foranstaltninger, og ydre faktorer kan kun tælle i det omfang, at antagelserne om udviklingen i disse faktorer er almindeligt accepteret. For at opfylde rentabilitetskriteriet skal omstrukturierungsplanen sætte virksomheden i stand til at dække alle omkostninger, herunder afskrivninger og finansielle omkostninger, og samtidig sikre et mindsteafkast af kapitalen, således at virksomheden vil kunne konkurrere på markedet ved egen kraft.

2. *Forbindning af konkurrencefordrejende virkninger i forbindelse med støtten* — Der bør træffes foranstaltninger for i videst muligt omfang at opveje eventuelle skadelige virkninger på konkurrenterne. Når en objektiv vurdering af efterspørgsels- og udbudssituationen viser, at der er strukturel overkapacitet, skal omstrukturierungsplanen yde et i forhold til den modtagne støtte rimeligt bidrag til omstruktureringen af det relevante marked i Det Europæiske Fællesskab gennem en definitiv nedskæring eller nedlukning af kapaciteten.

Som et alternativ til de almindelige regler om kapacitetsnedskæring kan medlemsstaten efter anmodning anvende særlige regler, der kun gælder for landbrugssektoren (punkt 3.2.5 i rammebestemmelserne). Generelt gælder det i henhold til punkt 3.2.5 i Fællesskabets rammebestemmelser, at for foranstaltninger, der tager sigte på bestemte produkter og erhvervsdrivende, skal kapacitetsnedskæringen normalt nå op på 16 % (nedsættes til 14 % i forbindelse med støtteberettigede områder og ugunstigt stillede områder) af den kapacitet, som omstrukturierungsstøtten i realiteten ydes for.

3. *Støtte i forhold til omstrukturierungsomkostninger og -fordele* — Støttens størrelse og intensitet skal være begrænset til det for omstruktureringen strengt nødvendige minimum og stå i forhold til de fordele, der forventes fra Fællesskabets synspunkt. Støttemodtagere vil derfor skulle yde et betydeligt bidrag til omstrukturierungsplanen af egne midler eller gennem finansiering udefra på markedsvilkår.
4. *Fuldstændig gennemførelse af omstrukturierungsplanen og overholdelse af betingelserne* — Virksomheden skal gennemføre den af Kommissionen

godkendte omstrukturierungsplan fuldstændigt og opfylde alle betingelser, som Kommissionen har stillet.

5. *Tilsyn og årlige rapporter* — Der skal ved passende rapporter føres regelmæssigt tilsyn med ydelsen af omstrukturierungsstøtte.

Hvad angår ovennævnte betingelser, tog Kommissionen hensyn til følgende elementer:

1. *Genoprettelse af rentabiliteten på længere sigt efter en omstrukturierungsplan*

Kommissionen har fået forelagt en detaljeret omstrukturierungsplan, som viser, at virksomheden har haft en positiv likviditet siden år et (1997) og igen opnår overskud i 2000 (programgennemførelsens tredje år). Selvfinsansieringen vil ligge på mellem 37 og 42 %. Under hensyntagen til gældens størrelse forekommer en periode på tre år til at genoprette rentabiliteten at være rimelig. De antagelser, der er indeholdt i planen med hensyn til udviklingen af kornmarkederne og tilknyttede produkter, synes ikke at være overoptimistiske.

Genoprettelsen af rentabiliteten opnås i højere grad ved hjælp af interne foranstaltninger end gennem eksterne faktorer. I den henseende synes personalenedskæringen fra 516 til 170 ansatte indtil afslutningen af omstrukturierungsplanen samt lukningen af 10 ud af 25 kornsiloeer at udgøre hensigtsmæssige interne foranstaltninger med henblik på at gøre virksomheden rentabel på længere sigt. Som følge heraf ser det ud til, at den forelagte omstrukturierungsplan opfylder denne betingelse.

2. *Forbindning af konkurrencefordrejende virkninger i forbindelse med støtten*

For at kunne vurdere denne betingelse kræver Kommissionen normalt, at støttemodtagere inden for sektorer, hvor der er strukturel overkapacitet, skal yde et bidrag til omstruktureringen af det relevante marked i EF gennem en definitiv nedskæring eller nedlukning af kapaciteten. For så vidt angår landbrugssektoren, punkt 3.2.5, litra a), første led, kræves det normalt for foranstaltninger, der tager sigte på bestemte produkter eller erhvervsdrivende, at kapacitetsnedskæringen når op på 14 % i støtteberettigede områder såsom Portugal (16 % i andre områder).

Selv om landbrugssektoren ikke som helhed kan betragtes som en sektor, hvor der er overkapacitet, har EPAC hovedsagelig sine aktiviteter i sektoren for afsætning af korn, hvor der er overkapacitet på både det europæiske og det portugisiske marked. Denne sektor er derfor udtrykkeligt udelukket i de sektorbegrænsninger, der finder anvendelse i forbindelse med rammebestemmelserne for statsstøtte til investeringer i sektoren for forarbejdning og afsætning af landbrugsprodukter (*). En omstruktureringsplan, der er rettet mod en enkelt erhvervsdrivende som denne, skal derfor indeholde et element af kapacitetsnedsækning.

I det foreliggende tilfælde bemærker Kommissionen, at der ifølge planen skal foretages en definitiv nedlukning af 10 siloer (ud af 25), hvilket udgør en samlet nedsækning af oplagringskapaciteten på 87 500 tons ud af en tidligere samlet kapacitet på 272 000 tons (en kapacitetsnedsækning på 24 %). Kommissionen mener derfor, at EPAC's omstruktureringsplan opfylder den anden betingelse.

3. Støtte i forhold til omstruktureringsomkostninger og -fordele

Ifølge den tredje betingelse i rammebestemmelserne for statsstøtte til omstrukturering skal støtten stå i forhold til de omstruktureringsomkostninger og -fordele, der forventes fra Fællesskabets synspunkt. Der er mange elementer, der skal vurderes i forbindelse med denne betingelse med henblik på at forhindre, at den omstrukturerede virksomhed ikke fordrejer konkurrencen i et omfang, der er i strid med den fælles interesse.

Kommissionen kræver normalt, at støttens størrelse og intensitet skal være begrænset til det for omstruktureringen strengt nødvendige minimum. Støttemodtagere vil normalt skulle yde et betydeligt bidrag til omstruktureringsplanen af egne midler eller gennem finansiering udefra på markedsvilkår. For at støtten ikke skal få alt for store konkurrencefordrejende virkninger, må det undgås blot at stille en sum penge til rådighed for virksomheden, som kan anvendes til aggressive, markedsfordrejende aktiviteter uden tilknytning til strukturomlægningen. Støtten bør heller ikke anvendes til at finansiere nye investeringer, der ikke er nødvendige af hensyn til omstruktureringen.

Støtte til finansiel omstrukturering bør ikke resultere i en uberettiget nedsættelse af virksomhedens finansielle byrder.

På nuværende stadium af proceduren nærer Kommissionen tvivl om, hvorvidt alle disse betingelser er opfyldt.

Umiddelbart synes den måde, hvorpå omstrukturingsstøtten der ydet EPAC-MOTHER til dækning af likvidationsomkostningerne, at begrænse støttens størrelse til det for omstruktureringen strengt nødvendige minimum og synes ikke at indebære, at den nye virksomhed EPAC-COMERCIAL får tilført overskydende likviditet. EPAC-COMERCIAL vil ligeledes modtage et startbeløb i driftskapital fra EPAC-MOTHER i kun tre måneder og forventes efterfølgende at tilbagebetale denne kapital og optage banklån på normale markedsvilkår til finansiering af sine driftsaktiviteter. Kommissionen har imidlertid bemærket, at til sikring af, at virksomheden igen bliver rentabel, indeholder omstruktureringsplanen en betydelig diversifikation af EPAC's forretningsmæssige handelsaktiviteter. Der er derfor en betydelig risiko for, at EPAC-COMERCIAL vil anvende en del af støtten til at gennemføre aggressive strategier med henblik på at komme ind på nye markeder.

Ifølge de portugisiske myndigheder har omlægningen af EPAC-COMERCIAL's aktiviteter ikke konkurrencefordrejende virkninger på målmarkedet, da dette blot indebærer en bedre udnyttelse af de eksisterende anlæg til andre aktiviteter.

Alligevel modtog Kommissionen for nylig klager, ifølge hvilke EPAC angiveligt havde ført en aggressiv forretningspolitik i forbindelse med salget af mellemprodukter til landbruget, nemlig ved at sælge risfrø til tabgivende priser og ved at sælge diesel til landbrugsformål til kunstigt lave priser. Efter en foreløbig vurdering af disse klager anmoder Kommissionen de portugisiske myndigheder om at fremkomme med detaljerede bemærkninger til disse påstande. Endvidere opfordrer Kommissionen de portugisiske myndigheder til at fremsætte detaljerede bemærkninger til behovet for og arten af de betingelser, der måtte være knyttet til tildelingen af støtte, med henblik på at sikre, at EPAC-COMERCIAL ikke gennemfører aggressive, markedsfordrejende aktiviteter.

(*) EFT C 29 af 2.2.1996, s. 4.

Støttemodtagere vil normalt skulle yde et betydeligt bidrag til omstrukturingsplanen af egne midler eller gennem finansiering udefra på markedsvilkår. [...] Virksomheden vil imidlertid modtage støtte på 15,5 mia. PTE. På nuværende stadium af proceduren og navnlig under hensyntagen til, at genoprettelsen af EPAC's rentabilitet er afhængig af, at der sker en diversifikation til nye aktivitetsområder, er Kommissionen ikke overbevist om, at støtten står i forhold til de fordele, der forventes fra Fællesskabets synspunkt.

De portugisiske myndigheder vurderede proportionaliteten ved at sammenligne omkostningerne for den portugisiske stat i forbindelse med de to alternative scenarier: omstrukturering og likvidation. Ifølge medlemsstatens beregning skal den samlede omstrukturingsstøtte på 12 mia. PTE sammenholdes med de samlede omkostninger ved EPAC's likvidation på 19 mia. PTE. Nettoomkostningerne ved likvidationen beregnes på følgende måde af de portugisiske myndigheder. For det første tages der hensyn til virksomhedens samlede forpligtelser sammen med omkostningerne i forbindelse med personaleafskedigelserne. Fra denne værdi trækkes aktivernes værdi, som er korrigeret for at afspejle deres faktiske værdi.

På nuværende stadium af proceduren har Kommissionen betydelige problemer med at acceptere den alternative fremgangsmåde, som de portugisiske myndigheder har lagt til grund.

I henhold til den private investors princip vil de faktiske omkostninger ved en virksomheds likvidation skulle begrænses til det minimumsbeløb, der er behov for, og normalt være begrænset til tabet af aktiver og egenkapital. Enhver anden fortolkning ville indebære en forskellig behandling af private og offentlige virksomheder, som er uacceptabel på grundlag af traktatens bestemmelser. De portugisiske myndigheder fremfører, at de handelsretlige bestemmelser indeholder regler, som garanterer beskyttelsen af kreditorer, og som gør den eneste (eller dominerende) aktionær ansvarlig for den pågældende virksomheds gæld, uanset deres private eller offentlige status. Når virksomheder, der kun har en enkelt aktionær, erklæres konkurs, er denne aktionær i henhold til artikel 84 i den portugisiske handelslov fuldstændig ansvarlig for alle sociale forpligtelser, hvis det godtgøres, at virksomhedens aktiver ikke blev anvendt til at opfylde disse forplig-

telser. Disse regler gælder for såvel offentlige som private organer.

Med henblik på at opfylde sin generelle sociale forpligtelse er staten tilbøjelig til at overvurdere likvidationsomkostningerne for at sikre, at lånene indfries i videst muligt omfang, samt forhindre omfattende afskedigelser. Sådanne omkostninger svarer ikke til de likvidationsomkostninger, som opstår for markedsøkonomiske investorer, hvis risiko ikke overstiger egenkapitalen. I det foreliggende tilfælde bemærker Kommissionen, at EPAC på nuværende tidspunkt har en negativ virksomhedskapital og derved udviser tab, der overstiger det, der normalt ville være acceptabelt for private investorer.

På grundlag af en første analyse af de oplysninger, som de portugisiske myndigheder har forelagt, ser det ud til, at enektionærens ansvar i tilfælde af likvidation ikke indtræder automatisk. Alle kreditorer, som har ubetalte tilgodehavender, ville ikke umiddelbart have adgang til disse, men ville være nødt til at rejse en sag mod staten og godtgøre, at EPAC's midler gennem årene er blevet anvendt til andre interesser end interesserne med hensyn til virksomhedens sociale målsætning. Anmeldelsen indeholder ikke nok oplysninger om, hvilke beviser de portugisiske domstole behøver for at godtgøre dette. Under alle omstændigheder ville staten først blive gjort ansvarlig, efter at der var truffet en domstolsafgørelse til fordel for kreditoren.

Selv hvis denne bestemmelse i den portugisiske lovgivning havde været automatisk, ville Kommissionen have været af den opfattelse, at en sådan bestemmelse havde svaret til en garanti for den samlede gæld i en virksomhed. Hvis staten får lov til at indgå sådanne tilsagn, ville dette indebære en forskellig behandling af offentlige og private virksomheder. I praksis ville dette muliggøre, at der blev ydet driftsstøtte med tilbagevirkende kraft til offentlige virksomheder som følge af statens ubegrænsede gældsætningssevne ⁽⁵⁾.

Under disse omstændigheder synes det i en første fase at være vanskeligt at acceptere de portugisiske myndigheders alternative forslag, dvs. at vurdere proportionaliteten ved at sammenholde de relative omkostninger ved en omstrukturering med omkostningerne ved en likvidation. Omkostningerne ved en lik-

⁽⁵⁾ Kommissionens var af denne opfattelse i statsstøttesag C 38/92 (EFT C 267 af 2.10.1993, s. 11) — »Andreatta-Van Miert«-aftalen.

vidation bør da også under normale markeds-vilkår begrænses til tabet af aktiver og egenkapital.

På nuværende stadium ser det derfor ud til, at omstrukturingsstøtten til EPAC ikke står forhold til de fordele, der forventes fra Fællesskabets synspunkt, og støtten synes derfor ikke at være i overensstemmelse med Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til omstrukturering af kriseramte virksomheder.

4.2. Tidligere statsstøtte til fordel for EPAC

I medfør af Domstolens dom i sag C-355/95 (Deggendorf) (*) skal Kommissionen, når den undersøger, om en statsstøtte er forenelig med fællesmarkedet, tage hensyn til alle relevante forhold, herunder i givet fald den sammenhæng, hvori statsstøtten indgår, og som allerede er blevet vurderet i forbindelse med en tidligere beslutning, samt de forpligtelser, denne tidligere beslutning måtte medføre for en medlemsstat.

Ifølge beslutning 97/762/EF er den statsgaranti, der er ydet til fordel for EPAC, ulovlig og uforenelig med traktaten. I henhold til artikel 2 i den nævnte kommissionsbeslutning skulle Portugal ophæve statsgarantien og kræve de beløb tilbagebetalt, som virksomheden uretmæssigt havde nydt godt af.

Kommissionen mente, at da der var tale om støtte i form af statsgaranti, som gav en forbedring af rentesatsen, svarede den uretmæssigt ydede finansielle fordel, som EPAC opnåede, til forskellen mellem finansieringsomkostningerne for banklån på markedsvilkår (repræsenteret ved reference-satsen) og de af EPAC faktisk betalte finansieringsomkostninger (inklusive omkostningerne ved garantien). Portugal har ikke hidtil ophævet statsgarantien og har i stedet søgt at få beslutning 97/762/EF annulleret.

Med henblik på at vurdere de foranstaltninger, som Portugal har anmeldt i forbindelse med omstruktureringen af EPAC, må det bemærkes, at EPAC's gæld, som var garanteret af den portugisiske stat gennem den påståede garanti, udgjorde 30 mia. PTE, hvilket svarede til det gældsbeløb, som SILOPOR skulle tilbagebetale til EPAC. Tilbagebetalingen af gælden vil, hvis den findes at være forenelig med traktatens artikel 92 og 93, gøre det muligt for EPAC af opfylde sine finansielle forpligtelser uden at gøre brug af garan-

ten, som i realiteten bliver overflødig. Endvidere vil gælden blive tilbagebetalt til EPAC-MOTHER og vil udelukkende blive anvendt til at afvikle de finansielle forpligtelser, som EPAC har opbygget, og ikke støtte EPAC-COMERCIAL's fremtidige handelsaktiviteter.

De portugisiske myndigheder har dog ikke hidtil ophævet garantien som led i den nuværende omstrukturering. I overensstemmelse med de principper, som Domstolen har fastsat i forbindelse med Deggendorf-sagen, skal der endvidere tages højde for værdien af den finansielle fordel, som EPAC har opnået i forbindelse med garantien, ved vurderingen af den samlede virkning af den støtte, der er ydet til EPAC.

I henhold til de beregninger, som Kommissionen har foretaget på grundlag af ovennævnte fremgangsmåde, kan den samlede finansielle fordel, som EPAC har opnået fra oktober 1996 til juni 1998 som følge af den ulovlige statsgaranti, stige til 2,87 mia. PTE (*).

Kommissionen konstaterer, at det anmeldte program ikke tager hensyn til den finansielle fordel, som EPAC har opnået som følge af statsgarantien. Endvidere mener de portugisiske myndigheder, at retspraksis i forbindelse med Deggendorf-sagen ikke finder anvendelse på det foreliggende tilfælde af følgende grunde:

- Det er ikke obligatorisk at tage hensyn til en tidligere beslutning vedrørende en støtteforanstaltning i forbindelse med vurderingen af en senere støtte. Kommissionen bør tage hensyn til tidligere beslutninger, »hvor det er hensigtsmæssigt«.
- De faktiske omstændigheder i forbindelse med Deggendorf-dommen er anderledes:
 - I Deggendorf-sagen blev Kommissionens første beslutning ikke anfægtet ved Domstolen. I EPAC's tilfælde blev Kommissionens to første beslutninger anfægtet af Portugal ved Domstolen.
 - Statsstøtteforanstaltningerne i forbindelse med Deggendorf-sagen var ikke støtte til kriseramte virksomheder som i EPAC's tilfælde.

(*) Sml. 1997, s. I-2549.

(*) Denne beregning tager højde for Kommissionens referencesatser, der er gældende for Portugal i den pågældende periode: 12,51 % (indtil 1.8.1997), 7,37 % (indtil 1.1.1998) og 7,56 % (efter 1.1.1998).

- I Deggendorf-sagen var Domstolen enig i Kommissionens opfattelse, at konkurrencefordrejningen skyldtes støtteforanstaltningernes samlede virkning. I EPAC's tilfælde er det som følge af de to støtteforanstaltningers fundamentalt forskellige art (statsgaranti og direkte støtte) ikke muligt at fastholde, at der er tale om en akkumulering af støtteforanstaltninger.

Kommissionen er ikke enig i de portugisiske myndigheders opfattelse af dette spørgsmål.

For det første er det ikke blot en mulighed for Kommissionen, men en forpligtelse, at den som led i en beslutning tager hensyn til alle relevante faktorer. Selv om retspraksis, som de portugisiske myndigheder fastholder, har givet Kommissionen en sådan mulighed, bør denne beføjelse ikke anvendes vilkårligt, men i overensstemmelse med de fastsatte statsstøttere.

For det andet ændrer den omstændighed, at Kommissionens første beslutning blev anfægtet ved Domstolen, ikke dens bindende karakter. Selv om de to støtteforanstaltninger er forskellige, konstaterer Kommissionen, at den første støtteforanstaltning var redningsstøtte, som gjorde det muligt for virksomheden at overleve, og den anden støtteforanstaltning var omstrukturingsstøtte. De har den samme økonomiske virkning med hensyn til at fritage en virksomhed fra sine finansielle byrder. De økonomiske virkninger af støtteforanstaltningerne kan derfor anses for at være akkumulerende.

II. SILOPOR

SILOPOR — Empresa de Silos Portuários, SA blev oprettet i 1986 (jf. kapitel I, punkt 1). I henhold til loven skulle hovedparten af SILOPOR's aktiekapital tegnes af staten eller offentlige myndigheder. I praksis har 100 % af SILOPOR's kapital været ejet af staten siden 1986.

SILOPOR driver udelukkende virksomhed inden for godshåndtering i havnene i Lissabon og Leixões. SILOPOR har af de portugisiske havne-myndigheder fået en koncessionskontrakt om offentlige tjenesteydelser i forbindelse med håndteringen (losning og oplagring på havnen) af korn og levnedsmidler. Denne koncession giver SILOPOR mulighed for at have en markedsandel

på ca. 60 % af alle importerede levnedsmidler. Ifølge de portugisiske myndigheder er koncessionskontrakten om offentlige tjenesteydelser bestemt til at garantere gennemsigtighed på det meget konkurrenceprægede marked for import og afsætning af korn og levnedsmidler. SILOPOR's havnetjenester er til gavn for alle økonomiske operatører på lige vilkår.

SILOPOR's aktiver omfatter tre større havnesiloer (to i Lissabon og en i Leixões), hvis værdi af de portugisiske myndigheder anslås til at udgøre 10 mia. PTE. Disse siloer er blevet opført i det offentlige havneområde.

Med aktiver på 11 mia. PTE har virksomheden en årlig omsætning på 3 mia. PTE (muligheder for en stigning afhænger ikke hovedsagelig af virksomheden), årlige driftsomkostninger på 2,5 mia. PTE samt mere end 1 mia. PTE i tekniske afskrivninger. Ifølge de portugisiske myndigheder har SILOPOR's udnyttelse af havnesiloerne gennem årene muliggjort positive pengestrømme (i gennemsnit 370 mio. PTE). SILOPOR har dog et overskud af anlægsaktiver, hvilket resulterer i årlige afskrivningsomkostninger på 1 mia. PTE. Virksomheden har derfor systematisk haft negative resultater.

De portugisiske myndigheder anfører, at den akkumulering af negative regnskabsresultater, der kan forudses, sammen med virksomhedens helt klare manglende evne til at afvikle gælden til EPAC udgør en trussel mod eksistensen af en virksomhed, som anses for at være af strategisk betydning for den portugisiske økonomi.

1. KAPITALTILFØRSEL

SILOPOR blev oprettet ved det portugisiske lovdekret nr. 293-A/96 af 12. september 1986 (senere ændret ved lovdekret nr. 32/87 af 10. juli 1987). I henhold til denne lov skulle følgende overdrages fra EPAC til SILOPOR:

- en række aktiver i forbindelse med havneterminaler (hovedsagelig siloer)
- den gæld, der direkte kunne henføres til opførelsen af disse aktiver
- en del af EPAC's aktiekapital på 3,5 mia. PTE.

I henhold til en senere lov skulle værdien af de overførte aktiver efter fradrag af den gæld og aktiekapital, der var overført fra EPAC, udgøre SILOPOR's gæld til EPAC. Gældens værdi ville senere blive beregnet af et trepartsudvalg (EPAC, SILOPOR, finansministeriet). Siloernes værdi blev fastsat til deres bogførte værdi hos EPAC på det pågældende tidspunkt, dvs. 16 mia. PTE. For så vidt angår passiver, blev der kun taget hensyn til lån, der specifikt var optaget til at finansiere opførelsen af siloerne.

Udvalget offentliggjorde sin rapport den 18. juli 1989. Gældens værdi blev på daværende tidspunkt opgjort til 7,6 mia. PTE, i juli 1987-priser.

Dette udvalg fik også til opgave at foreslå en metode til, hvordan gældsafviklingen kunne gennemføres. Udvalget kom til den slutning, at SILOPOR ikke var i stand til at afvikle sin gæld til EPAC på kort sigt, og at det var nødvendigt for EPAC at få lånet for at kunne opfylde sine finansielle forpligtelser over for finansielle institutioner. Alle de løsningsforslag, som dette udvalg kom med, havde som princip ikke at bringe begge virksomheders finansielle balance i fare. Under disse omstændigheder indebar alle løsningsforslag et finansielt engagement fra statens side.

I realiteten har staten aldrig grebet ind for at løse problemet. SILOPOR's finansielle situation har siden begyndelsen været præget af, at staten ved virksomhedens oprettelse (1986) ikke tilførte denne virksomhed nok kapital til, at den kunne afvikle den gæld, den havde til EPAC i forbindelse med overdragelsen af havnesiloerne. Det lykkedes gennem årene virksomheden at skjule denne skæve finansielle struktur gennem regnskabstransaktioner.

Den 31. december 1997 udgjorde gæld og renter fra perioden 1987-1997 tilsammen 31,35 mia. PTE. Renter i forbindelse med startgælden blev beregnet af de portugisiske myndigheder på grundlag af EPAC's gennemsnitlige faktiske årlige omkostninger ved bankfinansieringen.

Den portugisiske stat har nu tilkendegivet, at den agter at rette op på denne tidligere situation og tilføre SILOPOR kapital, således at det bliver muligt for virksomheden at afvikle sin gæld til EPAC. Med henblik på med egne midler at bidrage til afviklingen af sin gæld til EPAC vil SILOPOR optage et lån på 1 mia. PTE på det private bankmarked. Siloerne, som er SILOPOR's

eneste egentlige aktiver, vil blive overdraget til en anden statslig myndighed (havnemyndigheden) til deres anslåede markedsværdi på 10,893 mia. PTE. Forskellen, som ikke forventes at overstige 21 mia. PTE, vil blive betalt af eneaktionæren — staten.

2. PRIVATISERING AF SILOPOR's AKTIVITETER

Kapitaltilførslen ledsages af en lang række finansielle transaktioner, som skal indlede privatiseringen af aktiviteterne i forbindelse med kornsiloerne. Selv om siloerne vil blive overdraget til en anden statslig myndighed (havnemyndighed), vil SILOPOR fortsat have koncession til at stå for siloernes drift. Endvidere vil SILOPOR stå for oprettelsen af to »dattervirksomheder«: SILONOR og SILOSUL. Disse virksomheder vil få underkoncession til at drive siloerne. SILONOR skal stå for driften af siloen i Leixões, og SILOSUL skal stå for driften af de to terminaler i Lissabon (Trafaria og Beato). Senere vil SILOPOR gennemføre en offentlig licitation med henblik på at sælge 90 % af disse virksomheders finansielle kapital. De underkoncessionerede virksomheder vil derpå blive private virksomheder.

SILOPOR vil beholde 10 % af aktierne i de underkoncessionerede virksomheder for at lette administrationen af disse virksomheder. Virksomheden vil være ansvarlig for vedligeholdelsen og den teknologiske opdatering af siloerne og for at yde teknisk bistand til de private operatører. SILOPOR's indtægter vil hidrøre fra forskellen mellem den leje, som virksomheden betaler for siloerne, og den leje, som den modtager fra »fremlejerne«. Denne leje vil angiveligt dække et administrationsgebyr, årlige vedligeholdelsesinvesteringer og investeringer i den teknologiske opdatering.

Hovedparten af SILOPOR's nuværende ansatte (185) vil blive fordelt mellem SILONOR (maks. 50) og SILOSUL (maks. 100). SILOPOR vil kun beholde 10 arbejdspladser. Der er forudset en nedlæggelse af 25 arbejdspladser i de tre virksomheder indtil 2002.

3. TRAKTATENS ARTIKEL 92, STK. 1

Ifølge de portugisiske myndigheder indebærer tilførslen af kapital til SILOPOR ikke statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92, stk. 1. Til støtte herfor anfører de portugisiske myndigheder,

at den markedsøkonomiske investors princip ikke bør lægges rigoristisk til grund. I henhold til Domstolens retspraksis i forbindelse med fortolkningen af den private investors princip har staten mulighed for at gennemføre andre økonomiske målsætninger på baggrund af den strukturelle, globale eller sektorbestemte udvikling. Ifølge de portugisiske myndigheder optræder staten i sin egenskab af eneaktionær som en ansvarlig og foretagsom investor med henblik på at afhjælpe en forsømmelse i fortiden.

De portugisiske myndigheder hævder, at de navnlig har taget hensyn til det femte led i punkt 3.2 i Kommissionens meddelelse om offentlige myndigheders erhvervelse af kapitalinteresser i virksomhederne⁽⁸⁾. Ifølge dette punkt er der ikke tale om statsstøtte, når formålet med investeringen (afsætningsmuligheder og forsyning) er af en sådan art, at erhvervelsen af kapitalinteresser kan betragtes som en kapitalindskyders normale handlemåde, selv om forrentningen af investeringen udskydes til senere. Ifølge de portugisiske myndigheder kan kapitaltilførslen anses som en strategisk investering, hvis private forrentning kun kan opnås på lang sigt og inden for rammerne af aktiviteter, der dækker landbrugsfødevarerbranchens basale behov i Portugal.

De portugisiske myndigheder har ikke anmeldt yderligere støtteelementer som led i SILOPOR's omstrukturings- og privatiseringsplan.

4. TRAKTATENS ARTIKEL 92, STK. 3, LITRA c)

Selv om de portugisiske myndigheder ikke mener, at den anmeldte kapitaltilførsel opfylder betingelserne i traktatens artikel 92, stk. 1, anfører de, at såfremt Kommissionen mener noget andet, bør kapitaltilførslen betragtes som støtte til omstrukturering af en kriseramt virksomhed, som under visse omstændigheder kan omfattes af den undtagelse, der er indeholdt i traktatens artikel 92, stk. 3, litra c).

De portugisiske myndigheder fastholder da også, at SILOPOR's omstrukturingsplan opfylder betingelserne i Fællesskabets rammebestemmelser

for statsstøtte til omstrukturering af kriseramte virksomheder. De portugisiske myndigheder fremhæver navnlig følgende aspekter:

- med en lukning af SILOPOR ville der være risiko for, at den vitale havnesilosektor blev udsat for aggressive oligopolitiske strategier fra dominerende markedsoperatørers side
- kapitaltilførslen er et instrument i en plan med henblik på en finansiell omstrukturering af SILOPOR og har til formål at afvikle gammel gæld
- værdien af den finansielle overførsel vil svare nøjagtigt til gælden til EPAC, bortset fra SILOPOR's bidrag og produktet af overdragelsen af siloerne
- på grundlag af modellen med underkoncessionering af siloerne forventes det, at virksomheden inden for en rimelig tidsramme (fem-ti år) vil blive rentabel
- det forudses, at SILOPOR's fremtidige overskud vil gøre det muligt for virksomheden at dække sine fremtidige løbende omkostninger og investeringsomkostninger.

De interne foranstaltninger, der er indeholdt i omstrukturingsplanen med henblik på at genoprette rentabiliteten, er følgende:

- opdeling af aktiviteterne mellem to separate virksomheder, som skal privatiseres
- integreret administration af de to terminaler i Lissabon
- investeringer med henblik på at øge effektiviteten af siloen i Leixões
- salg af siloer
- nyt hovedkontor med en omkostningsnedsættelse på 75 %
- personalenedskæring.

5. TRAKTATENS ARTIKEL 90, STK. 2

Endelig anfører de portugisiske myndigheder, at selv om der hersker tvivl om, hvorvidt støtten er forenelig med artikel 92, stk. 1, og stk. 3, litra c), er SILOPOR en virksomhed, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i medfør af traktatens artikel 90, stk. 2. Disse virksomheder

⁽⁸⁾ Bulletin 9-1984.

er kun underkastet konkurrencereglerne, i det omfang anvendelsen af disse bestemmelser ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem.

Den begrundelse, som Portugal anfører til støtte for at anvende denne undtagelse, er baseret på, at denne virksomhed er koncessionshaver i forbindelse med en tilsyneladende offentlig tjenesteydelse (håndtering i havnen) i et land, som er overordentlig afhængig af kornimport til sin levnedsmiddelsektor. Endvidere vil SILOPOR skulle udføre en »opgave« i offentlighedens interesse.

6. VURDERING AF SILOPOR'S OMSTRUKTURERINGS- OG PRIVATISERINGSPLAN

Kommissionen finder, at de elementer i den anmeldte sag, der bør vurderes på grundlag af bestemmelserne i traktatens artikel 92 og 93, er overdragelsen af havnesiloerne til havnemyndigheden og kapitaltilførslen med henblik på, at SILOPOR kan afvikle sin gæld til EPAC. De lån på 1 mia. PTE, der er optaget hos forretningsbanker, falder uden for anvendelsesområdet af traktatens artikel 92, stk. 1.

For så vidt angår privatiseringen af SILOPOR's nuværende aktiviteter, er denne transaktion dikteret af den portugisiske regering af politiske og strategiske grunde for at sikre gennemsigtighed og stabilitet på det strategiske marked for forarbejdning og afsætning af korn. Den lange række transaktioner synes at have til formål at sikre, at staten bevarer den fulde kontrol med siloerne, og at SILOPOR forbliver på markedet som en indirekte aktør. Det ser ikke ud til, at denne transaktion kan anses for at være en ægte privatisering. Tværtimod kunne den betragtes som et forsøg på at fritage SILOPOR for ansvaret for den daglige ledelse af siloerne, samtidig med at det sikres, at virksomheden (og gennem den staten) på lang sigt bevarer den strategiske kontrol med siloerne. Hvad angår statsstøttepolitikken, er det sagen uvedkommende, om siloerne er stats- eller privatejede, hvis disse ordninger ikke indeholder yderligere statsstøtteelementer.

6.1. Traktatens artikel 92, stk. 1 (overdragelse af siloer fra SILOPOR til havnemyndigheden)

Ifølge de portugisiske myndigheder forventes den kapitaltilførsel, som SILOPOR har behov for til at

kunne betale sin gæld til EPAC, ikke at overstige 21 mia. PTE, når der er taget hensyn til beløbet på 1 mia. PTE i form af egne midler og 10,893 mia. PTE fra salget af de væsentlige aktiver (siloer) til havnemyndigheden.

Hvad angår overdragelsen af siloerne til havnemyndigheden, bør dette beløb betragtes som en kapitaltilførsel til SILOPOR og ikke som et reelt salg af offentlige aktiver. Selv om denne transaktion dog formelt vil skulle betragtes som et »salg«, kan overdragelsen af siloerne ikke anses for at være et reelt salg i økonomisk henseende. Denne transaktion består ganske enkelt i, at der overdrages aktiver mellem to offentlige institutioner, hvilket har til formål at forhindre, at disse aktiver privatiseres. SILOPOR vil beholde koncessionen til at stå for driften af de siloer, som virksomheden ejede tidligere, og under disse omstændigheder er den økonomiske virkning af overdragelsen i sig selv ikke-eksisterende. »Salget« af siloerne synes derfor at være en transaktion uden nogen økonomisk betydning.

Kommissionen mener, at overdragelsen af siloerne skal anses for at indebære statsstøtte i medfør af traktatens artikel 92, stk. 1, til fordel for SILOPOR. Ifølge Kommissionens faste praksis antages det, at der ikke indgår statsstøtte ved salget af offentlig ejendom i medfør af traktatens artikel 92, stk. 1, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- salget sker på grundlag af en offentlig licitation, som er åben for alle, gennemsigtig og ikke betinget af anden aktivitet
- aktiverne sælges til den højstbydende
- der skal stilles tilstrækkelig tid og tilstrækkelige oplysninger til rådighed for de bydende, så de kan foretage en grundig vurdering, før der bydes (*).

I det foreliggende tilfælde synes ingen af disse betingelser at være opfyldt.

(*) 23. beretning om konkurrencepolitikken (1993), nr. 402 ff.

Endvidere er det beløb, der er fastsat til overdragelsen af siloerne til havnemyndigheden, på 10,893 mia. PTE. Dette beløb er beregnet ved at trække værdien af siloerne i SILOPOR's regnskab fra dette udstyrs kumulerede værdiforringelse. Kommissionen mener, at da der ikke har fundet en åben og gennemsigtig licitation sted i forbindelse med salget af disse aktiver, er den anslåede værdi af overdragelsen teoretisk, og det kan ikke udelukkes, at der er tale om en overkompensation til fordel for SILOPOR.

Under disse omstændigheder og på dette stadium af proceduren mener Kommissionen, at overdragelsen af siloerne fra SILOPOR til havnemyndigheden og det tilsvarende kapitalafkast kan indebære statsstøtte i medfør af traktatens artikel 92, stk. 1, til fordel for SILOPOR.

6.2. Traktatens artikel 92, stk. 1 (kapitaltilførsel)

Ved vurderingen af, om oprettelsen af SILOPOR gennem udskillelse af EPAC's aktiver og passiver indebærer statsstøtte eller ej, bør Kommissionens meddelelse om offentlige myndigheders erhvervelse af kapitalinteresser i virksomhederne lægges til grund. I henhold til denne meddelelse er der ikke tale om statsstøtte, når virksomheder tilføres ny kapital på betingelser, der ville være acceptable for en privat investor, som driver virksomhed på normale markedsøkonomiske vilkår.

Ifølge punkt 3.2, første led, er der ikke tale om statsstøtte i medfør af traktatens artikel 92, stk. 1, ved oprettelse af nye virksomheder, hvor de offentlige myndigheder ejer hele kapitalen, såfremt de offentlige myndigheder anvender de normalt markedsøkonomiske kriterier for kapitalindskud.

Da den portugisiske stat besluttede at oprette SILOPOR i 1986, kan det ikke antages, at den portugisiske stat har fulgt dette princip. Den portugisiske stat har oprettet en virksomhed med en klart skæv finansiel struktur, som ikke med egne midler var i stand til at sikre sin rentabilitet på lang sigt. Fra begyndelsen erkendte trepartsudvalget (EPAC, SILOPOR, finansministeriet), som havde til opgave at fastsætte størrelsen af SILOPOR's gæld til EPAC, at SILOPOR ikke var i stand til at tilbagebetale sin gæld på 7,6 mia. PTE til EPAC. Det synes derfor særdeles usandsynligt, at en kapitalindskyder på daværende tidspunkt ville have investeret i en virksomhed, hvis

struktur ikke gjorde den i stand til at tilbagebetale dens startinvestering.

Selv hvis man ser bort fra den oprindelige gæld til EPAC har aktiviteterne i forbindelse med havnesiloerne systematisk givet negative resultater, som ifølge de portugisiske myndigheder udgør en trussel mod eksistensen af en virksomhed, som er af strategisk betydning for den portugisiske økonomi. Til trods for, at virksomheden opviser balancerede driftsresultater (gennemsnitlig pengestrøm på 370 mio. PTE), giver store årlige afskrivningsværdier (over 1 mia. PTE) systematisk negative resultater. Under disse omstændigheder må SILOPOR anses for at være en kriseramt virksomhed som omhandlet i Fællesskabets rammebestemmelser.

I henhold til punkt 2.3 i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder er der, hvis finansieringen ydes eller garanteres af staten til en kriseramt virksomhed, en formodning om, at den finansielle overførsel indebærer statsstøtte. Formodningen om støtte er især stærk, når industrien som helhed er kriseramt eller lider af strukturel overkapacitet.

I det foreliggende tilfælde er SILOPOR ikke blot en kriseramt virksomhed, men kornsilomarkedet lider for øjeblikket også af overkapacitet. SILOPOR's havnesiloer blev bygget mellem 1960'erne og 1980'erne og har en maksimal teoretisk kapacitet på 9 mio. tons/år. Disse anlæg er overdimensionerede i forhold til det portugisiske marked for import af korn — mellem 4 og 4,5 mio. tons/år, hvoraf 2,5 mio. tons importeres via SILOPOR's siloer. Disse siloer var infrastruktur der blev opført af den portugisiske stat som sociale investeringer med henblik på at overvinde en strukturel mangel i den nationale kornproduktion. De blev opført til at skulle holde og er temmelig avancerede.

De portugisiske myndigheder anfører, at SILOPOR's gæld til EPAC skal ses på baggrund af bestemmelserne i punkt 3.2, femte led, i ovennævnte meddelelse. Ifølge dette punkt er der ikke tale om statsstøtte, når formålet med investeringen (afsætningsmuligheder og forsyning) er af en sådan art, at erhvervelsen af kapitalinteresser kan betragtes som en kapitalindskyders normale handlemåde, selv om forrentningen af investeringen udskydes til senere.

Kommissionen mener, at formålet med investeringerne i havnesiloer er uomtvisteligt med hensyn til forsyning. Portugal er jo traditionelt meget klart nettoimportør af korn (importerer 80 % af sit behov). Af den samlede kornmængde importeres mellem 50 og 60 % (som udgør 2-2,5 mio. tons) via SILOPOR's siloer. Sektoren for forarbejdning af korn, enten til levnedsmidler eller dyrefoder, er således meget afhængig af aktiviteterne i forbindelse med disse siloer.

For så vidt angår rentabiliteten på længere sigt, konstaterer Kommissionen, at Portugal tilsyneladende har opført siloer med en særdeles stor overkapacitet. Ifølge de foreliggende tal ser den årlige maksimumskapacitet på 9 mio. tons ud til at være mindst 50 % mere end Portugals samlede behov (ca. 6 mio. tons). Desuden er SILOPOR ikke den eneste aktør på markedet, selv om virksomheden er den største (med den markedsandel på 50-60 %). På den anden side og selv i en situation, hvor der ikke ser ud til at være begået ledelsesmæssige fejl, har SILOPOR siden sin oprettelse haft negative driftsresultater. Dette synes at vise, at der var begrænsede muligheder for, at virksomheden under sådanne omstændigheder og inden for rammerne af den portugisiske økonomi generelt ville blive rentabel på længere sigt.

De portugisiske myndigheder forelagde beregninger, som skulle vise, at da den portugisiske regering oprettede SILOPOR i 1987 gennem udskillelse af EPAC's aktiver, ville det have været en virksomhed, som på længere sigt ville blive rentabel. Det ville derfor være muligt at lægge til grund, at i tilfælde af, at staten havde givet SILOPOR den egenkapital, som virksomheden behøvede til at afvikle sin gæld til EPAC i 1987 (7,6 mia. PTE), var dette ikke blevet betragtet som statsstøtte i medfør af traktatens artikel 92, stk. 1.

Dette er baseret på nr. 28 i meddelelsen fra Kommissionen til medlemsstaterne om anvendelsen af traktatens artikel 92 og 93 og af artikel 5 i Kommissionens direktiv 80/273/EØF på offentlige virksomheder i fremstillingssektoren⁽¹⁰⁾. Det hedder heri, at der ikke er tale om, at Kommissionen efterfølgende vil fastslå, at ydelsen af offentlige midler udgjorde statsstøtte ene og alene af den grund, at den opnåede forrentning ikke var

tilstrækkelig. Kun når ydelsen angår projekter, hvor Kommissionen finder, at der ikke forelå objektive grunde eller grund til i god tro med rimelighed at forvente en passende forrentning i en tilsvarende privat virksomhed på tidspunktet for beslutningen om finansiering, kan ydelsen behandles som statsstøtte.

Som følge heraf udarbejdede Portugal en beregningsmetode, hvorefter en sådan kapitaltilførsel, hvis den var blevet gennemført i 1987, kunne side-stilles med en privat investors normale handlemåde som følge af, at der var rimelige muligheder for, at virksomheden ville blive rentabel på længere sigt. Metoden er koncentreret om beregninger i forbindelse med Trafaria-siloen, den ene af de to siloer i Lissabon, som i sig selv tegnede sig for 80 % af startgælden på 7,6 mia. PTE.

I den forelagte beregningsmodel tager de portugisiske myndigheder kun hensyn til de vilkår, som ville have været acceptable for en privat investor, der drev virksomhed på normale markedsvilkår i 1987. Under disse omstændigheder forelagde de en økonomisk simulationsmodel for gennemførlighedsanalysen af aktiviteterne i forbindelse med havnesiloerne i 1987. I denne model indgår en virksomhed, som har nøjagtigt den samme struktur som SILOPOR, men er kendetegnet ved følgende faktorer:

1. *Ingen ændring af kornflåden* — Dybvandshavnen i Trafaria blev anlagt til at kunne tage imod mellemstore skibe. Som et resultat af forhandlingerne mellem EU og USA som led i Uruguay-runden ændrede kornflåden sig betydeligt i 1990 i forbindelse med en grænsebeskyttelse over for europæiske coastere. Denne udvikling, der ikke kunne forudses, medførte et fald på 30 % i forsyningerne fra mellemstore skibe og et opsving for sekundære havne som Setúbal og Aveiro, som blev anløbet af en stor del af denne nye flåde. Ifølge modellen skal hovedparten (80 %) af de korntransporter, som i realiteten finder sted i disse havne, finde sted i Trafaria.

Dette vil betyde en stigning på 420 000 tons/år (35 % af den samlede godsstrøm). Dette vil ligeledes udgøre en prisstigning på 15 %, hvilket svarer til de yderligere omkostninger ved losningen via SILOPOR's siloer.

⁽¹⁰⁾ EFT C 307 af 13.11.1993, s. 3.

2. *Udvidelse af siloaktiviteterne via omladning* — Siloerne i Trafaria er i stand til ikke blot at oplagre korn til internt brug i Portugal, men også til at gennemføre internationale omladningsaktiviteter, som giver høje avancer og er af afgørende betydning for, at virksomheden kan blive rentabel. Disse aktiviteter har SILOPOR i realiteten stået for tidligere, men ikke regelmæssigt.

Modellen forudsiger en jævn stigning i disse omladningsaktiviteter, med start i 1987 på et gennemsnitligt niveau på 60 000 tons og støt stigende med 60 000 tons/år indtil 1997. Rentabiliteten af disse aktiviteter blev beregnet på grundlag af de omladningsaktiviteter, som SILOPOR allerede havde gennemført.

3. *Ingen unødvendige arbejdskraftomkostninger* — Siloernes losningsanlæg er fuldstændig automatiske, hvorfor de kan betjenes uden assistance udefra. I realiteten og som følge af de forskellige portugisiske regerings havnepolitik fik SILOPOR løbende pålagt yderligere omkostninger ved at anvende ekstern stevedoring.

Disse yderligere omkostninger udgjorde 40 % af virksomhedens samlede omkostninger mellem 1987 og 1993 og 17 % i 1997. Ifølge modellen skal der ske en nedskæring af driftsomkostningerne af samme art og en reduktion på 5 % af prisen for håndteringstjenesterne.

Når denne model blev anvendt på SILOPOR's struktur, fremkom der et internt afkast af investeringerne på 7,9 % og en aktuel nettoværdi på 204 mio. PTE.

Desuden forelagde de portugisiske myndigheder en anden beregning, som var udarbejdet på grundlag af mere optimistiske antagelser, dvs. en mere markant stigning i de internationale omladningsaktiviteter (1,32 mio. tons i stedet for 0,66 mio. tons) og en stigning i SILOPOR's andel af det nationale marked (64 % i stedet for 54 %). Resultaterne af vurderingen var et internt afkast på 11,1 % og en aktuel nettoværdi på 5,4 mia. PTE.

Generelt ser Kommissionen ingen grund til at anfægte den metode og de beregninger, som de portugisiske myndigheder har forelagt, navnlig i lyset af bestemmelserne i nr. 28 i meddelelse 80/723/EØF om anvendelse af traktatens artikel 92 og 93 på offentlige virksomheder. Stigningen i

strømmen gennem SILOPOR's siloer på baggrund af de første to parametre (ændring af kornflåden og de internationale omladningsaktiviteter) synes dog i et vist omfang af være vilkår med mulighed for betydelige svingninger i virksomhedens økonomiske resultater. Fordoblingen af omladningsaktiviteterne mellem scenario 1 og 2 samt stigningen i den interne markedsandel i forbindelse med korn har f.eks. medført en stigning på 41 % i det interne afkast og en stigning i den aktuelle nettoværdi fra 0,2 til 5,4 mia. PTE.

Ifølge nr. 43 i ovennævnte meddelelse bør staten, ligesom enhver investor, der disponerer ud fra markedsøkonomiske betragtninger, kunne forvente et normalt afkast, der svarer til, hvad en sammenlignelig privat virksomhed kunne opnå af sine kapitalinvesteringer i form af udbytte eller værdistigninger. Hvis dette normale afkast ikke viser sig på kort sigt, og det heller ikke er sandsynligt, at det vil vise sig på lang sigt (idet der ikke er taget passende hensyn til den usikkerhedsfaktor, der knytter sig til den fremtidige indtjening på længere sigt), og den offentlige virksomhed ikke har taget skridt til at afhjælpe denne situation, kan det antages, at virksomheden indirekte støttes, da staten giver afkald på den indtjening, som en investor, der disponerer ud fra markedsøkonomiske betragtninger, ville forvente fra en tilsvarende investering. Hvis en offentlig virksomhed giver et utilstrækkeligt afkast, kan Kommissionen skønne, at forholdet indeholder støttelignende elementer, der bør vurderes i forhold til artikel 92.

Af ovennævnte grund og på dette stadium af proceduren nærer Kommissionen tvivl om, hvorvidt oprettelsen af SILOPOR kunne være en rentabel investering for den portugisiske regering og således acceptabel i henhold til den private investors princip. Men selv om dette var tilfældet, bør det bemærkes, at vurderingen af en kapitaltilførsels støttekarakter skal foretages på det tidspunkt, hvor den pågældende kapitaltilførsel planlægges (1998 i det foreliggende tilfælde). Endvidere vil Kommissionen nødvendigvis skulle tage højde for, at de antagelser, der på daværende tidspunkt blev lagt til grund ved beregningen af den private forrentning, viste sig at være forkerte (eftersom virksomheden i realiteten systematisk har haft negative resultater). Hvis dette er tilfældet, har den portugisiske stat til stadighed undladt at afhjælpe situationen og sikre et rimeligt afkast af sin investering.

For så vidt angår det tredje parameter (unødvendige arbejdskraftomkostninger), bemærker Kommissionen desuden, at den portugisiske regering systematisk har pålagt en virksomhed unød-

vendige arbejdskraftomkostninger, som udgør en væsentlig del af SILOPOR's driftsomkostninger. Kommissionen har ikke tilstrækkelige oplysninger om bestemmelserne i den portugisiske lovgivning, der gør det muligt for staten at gribe ind i et aktieselskabs politik på denne måde. Den portugisiske stats handlemåde i sådanne tilfælde ser dog ikke ud til at være i overensstemmelse med den markedsøkonomiske investors princip. En privat investor, som havde mulighed for at arbejde med fuldautomatiske siloer, ville under ingen omstændigheder gøre brug af yderligere arbejdskraft. Tilførsel af kapital til en virksomhed til opvejning af udgifter, der skyldes yderligere arbejdskraftomkostninger, anses for at være driftsstøtte med tilbagevirkende kraft.

På dette stadium af proceduren ser det derfor ud til, at kapitaltilførslen på 21 mia. PTE bør betragtes som statsstøtte til SILOPOR i medfør af traktatens artikel 92, stk. 1.

6.3. Traktatens artikel 92, stk. 3, litra c)

På baggrund af de i punkt 6.1 og 6.2 anførte betragtninger ser det ud til, at den samlede statsstøtte, der vil blive ydet til SILOPOR, er på 31,893 mia. PTE.

Ifølge de portugisiske myndigheder bør vurderingen af, om støtten er forenelig med traktatens bestemmelser, foretages på grundlag af Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder. Kommissionen bemærker, at SILOPOR kan anses for at være en kriseramt virksomhed som omhandlet i punkt 2.1 i ovennævnte meddelelse, da virksomheden ikke ved hjælp af egne midler kan rejse de fornødne midler til sikring af, at den kan videreføre sine aktiviteter. Denne situation forværres af, at virksomheden helt klart ikke er i stand til at afvikle sin strukturelle gæld til EPAC.

Ifølge punkt 2.3 i Fællesskabets rammebestemmelser berøres vurderingen af rednings- eller omstrukturingsstøtte ikke af ændringer i ejendomsforholdet i den støttede virksomhed. Det vil således ikke være muligt at undgå kontrol af statsstøtten ved at overføre virksomheden til en anden juridisk enhed eller ejer. Ifølge Kommissionens nuværende praksis bør foreneligheden med gældende regler vurderes på grundlag af hele foretagendet og ikke blot på virksomhedsplan.

Dette er navnlig relevant i det foreliggende tilfælde, da den begrundelse, som Portugal har femsat i relation til foreneligheden af støtten til SILOPOR, er i form af en sammenligning mellem den nuværende situation, hvor SILOPOR ejer og står for driften af havnesiloerne, og en fremtidig situation hvor SILOPOR vil begrænse sine aktiviteter til administrationen af koncessionerne. Kommissionens vurdering af de væsentlige betingelser for omstruktureringen af kriseramte virksomheder (anført i punkt 4.1) er koncentreret om det eksisterende SILOPOR-foretagende, dvs. selve virksomheden, dens aktiver (overdraget til en offentlig institution) og underkoncessionshaverne.

Hvad angår opfyldelsen af den første betingelse (genoprettelse af rentabiliteten), skal omstrukturierungsplanen inden for et rimeligt tidsrum og på basis af en realistisk vurdering af virksomhedens fremtidige driftsvilkår kunne gøre virksomheden sund og rentabel på længere sigt.

For det første har Kommissionen noteret sig, at de portugisiske myndigheder har forelagt et dokument med titlen »Generelle retningslinjer for modellen til privatisering af SILOPOR's aktiviteter«. Dette dokument tager sigte på detaljeret at redegøre for privatiseringsmodellen for SILOPOR's aktiviteter og ikke at vise, at SILOPOR-aktiviteternes rentabilitet på længere sigt er sikret. De beregninger, der er indeholdt heri, har til formål at fastsætte den årlige leje, som underkoncessionshaverne vil skulle betale til SILOPOR, og ikke at fastsætte den private forrentning.

Hvad angår privatiseringsmodellen, vil SILOPOR kun skulle stå for administrationen af sin deltagelse i de underkoncessionerede virksomheder, vedligeholdelsen og de teknologiske opdateringsinvesteringer. SILOPOR vil modtage en årlig leje, som består af en fast del og en variabel del.

Ved beregningen af lejen tages der hensyn til nogle generelle betingelser, hvorpå SILOPOR og de fremtidige underkoncessionshavere (der tages ikke hensyn til de havnesiloer, der er overdraget til en anden myndighed) forventes at udføre deres aktiviteter. Disse betingelser er følgende:

— losnings- og oplagingsgebyrerne samt gebyrer for andre tjenesteydelser forventes at blive nedsat med 11 % indtil 2002

- de variable omkostninger i forbindelse med disse aktiviteter forventes at blive nedsat med 15 %
- de faste omkostninger forventes at forblive stabile i perioden
- vedligeholdelsesomkostningerne vil årligt stige med 5 %
- nedskæring af 30 arbejdspladser (i de tre virksomheder)
- SILOPOR vil gennemføre et investeringsprogram på 2 mia. PTE indtil 2002.

Den faste del af lejen er beregnet til en situation, hvor siloaktiviteterne udelukkende er rettet mod det nationale marked (ingen omladningsaktiviteter) med en stabil godsstrøm på 2,15 mia. tons, dvs. en markedsandel på 50 %. Værdien af den faste leje er således 300 mio. PTE/år, beregnet på grundlag af underkoncessionshavernes årlige driftsresultater.

Den variable del af lejen vil være baseret på det forventede udviklingsscenario indtil 2002:

- en stigning i den nationale markedsandel til 60 % (2,6 mio. tons)
- internationale omladningsaktiviteter (500 000 tons/år)
- en gradvis indtrængen på de spanske marked (100 000 tons/år i de to første år og 50 000 tons/år i de følgende år)
- nedsættelse af transportgebyrerne med 3 % (gennem en stigning i godshåndteringen).

Værdien af den variable leje beregnes således til 200 PTE pr. ton.

Det fremgår af de regnskabstal, som de portugisiske myndigheder har forelagt, at SILOPOR på de ovennævnte betingelser vil blive rentabel fra det andet år af planens gennemførelse og give et positivt resultat på 55 mio. PTE i år to (1998) og på 112 mio. PTE i år seks (2002). Underkoncessions-

haverne vil ligeledes give et overskud på 12,5 mio. PTE i år to (1998), som vil stige til 57 mio. PTE i år seks (2002).

Umiddelbart ser de beregninger, som de portugisiske myndigheder har forelagt, ud til at vise, at SILOPOR efter omstruktureringen såvel som underkoncessionshaverne er rentable i rent privat henseende.

Rentabiliteten skal dog genoprettes på basis af en realistisk vurdering af virksomhedens fremtidige driftsvilkår. I det foreliggende tilfælde bliver rentabiliteten hovedsagelig genoprettet gennem en stigning i godshåndteringen på 62 % som følge af en stigning i den nationale markedsandel i forbindelse med korn, en stigning i de internationale omladningsaktiviteter samt en indtrængen på det spanske marked. Mens en moderat fremtidig stigning i SILOPOR's markedsandel muligvis forekommer rimelig, bemærker Kommissionen, at for så vidt angår omladningsaktiviteterne, blev sådanne tidligere gennemført meget uregelmæssigt, både med hensyn til hyppighed og mængde. Ligeledes har SILOPOR's siloer udelukkende været rettet mod det nationale marked. Kommissionen nærer tvivl om, hvorvidt der kan forventes en stærk og stadig stigning i korneksporten til Spanien på baggrund af de nuværende driftsvilkår.

Endvidere bemærker Kommissionen, at disse beregninger kun tager udgangspunkt i de omstrukturerede virksomheder og ikke tager hensyn til alle SILOPOR's nuværende aktiver.

I de forelagte »omstruktureringsplaner« kan havnesiloerne da heller ikke betragtes som aktiver, der sælges på markedet, hvis kapacitet afvikles, og hvis restværdi anses som støttemodtagerens eget bidrag til omstruktureringsplanen. Tværtimod udgør havnesiloerne kernen i aktiviteterne, og enhver vurdering af forrentningen kan ikke undlade at tage højde for ejendomsforholdet i forbindelse med siloerne.

I det foreliggende tilfælde vil siloerne blive overdraget til havnemydigheden. Det antages, at værdien af værdiforringelserne også vil blive overdraget til den nye ejer. Værdien af disse værdiforringelser vil være på ca. 1,1 mia. PTE i perioden 1998-2002. Under hensyntagen til det nuværende overskud, som SILOPOR efter omstruktureringen

og underkoncessionshaverne giver i alt (169 mio. PTE i året med de bedste resultater), er det tvivlsomt, hvordan disse virksomheder kan klare værdiforringelser af dette omfang.

På baggrund heraf ser det ikke ud til, at den statsstøtte, der er ydet til SILOPOR, gør det muligt af genoprette rentabiliteten på længere sigt i forbindelse med ovennævnte aktiviteter.

For så vidt angår opfyldelsen af den anden væsentlige betingelse (forhindring af konkurrencefordrejende virkninger i forbindelse med tildeling af støtte), kræver Kommissionen normalt, at støttemodtagere, der udøver deres virksomhed i sektorer, hvor der er strukturel overkapacitet, skal yde et bidrag til omstruktureringen af det relevante marked gennem en definitiv nedskæring eller nedlukning af kapaciteten.

For virksomheder, der handler med produkter i EF-traktatens bilag II (såsom korn), defineres denne overkapacitet ifølge fodnote 19 i Fællesskabets rammebestemmelser bl.a. under hensyn til tilstedeværelsen af sektorbegrænsninger på grundlag af rammebestemmelserne for statsstøtte til investeringer i sektoren for forarbejdning og afsætning af landbrugsprodukter⁽¹¹⁾. Sidstnævnte rammebestemmelser vedrører bestemmelserne i Kommissionens beslutning 94/173/EØF⁽¹²⁾. Ifølge bilaget til denne beslutning er investeringer i kornsiloer generelt fuldstændig udelukket (med visse undtagelser, som ikke finder anvendelse på SILOPOR's havnesiloer). I forbindelse med omstrukturingsstøtte til virksomheder, der afsætter korn, skal der derfor gennemføres en nedskæring af kapaciteten.

Den udviklingsmodel, som de portugisiske myndigheder har forelagt, indeholder ikke nogen form for kapacitetsnedskæring i forbindelse med kornsiloerne. Siloernes overdragelse til havnemyndigheden får ikke nogen virkning for driften af disse aktiver.

Ifølge de portugisiske myndigheder finder princippet om, at der skal gennemføres en nedskæring af den eksisterende kapacitet, ikke anvendelse, da SILOPOR er et handelsselskab. Endvidere anfører de, at med en lukning af SILOPOR ville der være risiko for, at den vitale havnesilo sektor blev udsat for aggressive oligopolistiske strategier fra dominerende markedsoperatørers side.

Kommissionen er af den opfattelse, at selv om SILOPOR er et handelsselskab, er dens forretningsmæssige aktiviteter direkte forbundet med eksistensen af en fysisk infrastruktur — havnesiloerne. Uden disse strukturer vil SILOPOR ikke kunne udvikle disse forretningsmæssige aktiviteter. Hvad angår de aggressive markedsstrategier i tilfælde af, at det offentlige ikke længere har kontrol med havnesiloerne, bemærker Kommissionen, at godshåndteringen i Portugal forstås af virksomheder, som har indgået koncessionskontrakter med havnemyndighederne. På baggrund heraf finder Kommissionen, at disse koncessioner kan omfatte de vilkår, der måtte være nødvendige for at forhindre markedsfordrejninger, så længe de er gennemsigtige og ikke-diskriminerende.

Kommissionen mener ikke, at den anden betingelse, der skal opfyldes ifølge Fællesskabets rammebestemmelser vedrørende omstrukturering af kriseramte virksomheder, er opfyldt i den anmeldte statsstøttesag.

Med hensyn til den tredje betingelse kræver Kommissionen, at støtten skal stå i forhold til omkostningerne og fordelene ved omstruktureringen. For at opfylde denne betingelse skal støttens størrelse og intensitet være begrænset til det for omstruktureringen strengt nødvendige minimum og stå i forhold til de fordele, der forventes fra Fællesskabets synspunkt.

Støtten skal være begrænset til det for omstruktureringen strengt nødvendige, og det må undgås blot at stille en sum penge til rådighed for virksomheden. Da støtten er begrænset til det beløb, der er nødvendigt, for at SILOPOR kan afvikle sin gæld til EPAC, er der således ikke tale om, at der stilles en sum penge til rådighed for virksomheden. Det kan derfor rimeligvis konstateres, at støtten er begrænset til det minimum, der er nødvendigt, for at SILOPOR kan tilbagebetale sin gæld til EPAC.

Støttemodtagerens bidrag af egne midler eller gennem finansiering udefra på markedsvilkår er imidlertid begrænset til lånet på 1 mia. PTE på normale markedsvilkår. Dette beløb udgør 3 % af den samlede støtte, der skal ydes til SILOPOR. På baggrund heraf kan Kommissionen ikke konkludere, at der er tale om et betydeligt bidrag fra støttemodtageren af egne midler.

Eftersom SILOPOR's »omstruktureringsplan« på nuværende stadium ikke synes at opfylde de tre hovedbetingelser i Fællesskabets rammebestem-

⁽¹¹⁾ EFT C 29 af 2.2.1996, s. 4.

⁽¹²⁾ EFT L 79 af 23.3.1994, s. 29.

melser, er det ikke relevant at vurdere den fjerde betingelse (fuldstændig gennemførelse af omstrukturingsplanen) og den femte betingelse (tilsyn og årlige rapporter).

På dette stadium af proceduren nærer Kommissionen derfor alvorlig tvivl om, hvorvidt SILOPOR's omstrukturingsplan opfylder betingelserne i Fællesskabets rammebestemmelser vedrørende omstrukturering af kriseramte virksomheder, og hvorvidt den derfor kan være omfattet af undtagelsen i traktatens artikel 93, stk. 2.

6.4. Traktatens artikel 90, stk. 2

Ifølge traktatens artikel 90, stk. 2, er virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, underkastet de konkurrenceregler, der er fastsat i traktaten, i det omfang anvendelsen af disse bestemmelser ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem.

De portugisiske myndigheder mener, at SILOPOR er en virksomhed, som udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i medfør af traktatens artikel 90, stk. 2. Den begrundelse, som de portugisiske myndigheder har fremsat med henblik på at anvende denne undtagelse, er baseret på, at denne virksomhed er koncessionshaver i forbindelse med en strategisk ressource af national betydning (havneseiler og dertil hørende aktiviteter i havnen) i et land, som er overordentlig afhængigt af import af korn til levnedsmiddelsektoren. SILOPOR skal således udføre en »mission« i offentlighedens interesse.

På dette stadium af proceduren nærer Kommissionen tvivl om, hvorvidt alle SILOPOR's aktiviteter falder inden for anvendelsesområdet af bestemmelserne i traktatens artikel 90, stk. 2.

De særlige vilkår på kommarkedet i Portugal, dvs. den store afhængighed af import, berettiger ikke i sig selv til, at alle havneaktiviteter i kornsektoren får status som en offentlig tjenesteydelse. SILOPOR's siloer har en markedsandel på ca. 50 % af det importerede korn og konkurrerer med andre privatejede siloer. Den omstændighed, at SILOPOR har koncession til at stå for driften af visse specifikke havneseiler, som de portugisiske myndigheder mener er strategiske aktiver, synes ikke i sig selv at være tilstrækkelig til at karakteri-

sere alle virksomhedens forretningsmæssige aktiviteter som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, og som derfor kunne være omfattet af traktatens artikel 90, stk. 2. I denne forbindelse skal Kommissionen også tage hensyn til domstolens retspraksis, og navnlig dommen i forbindelse med Porto di Genova⁽¹³⁾, hvor Domstolen konstaterede, at »det hverken fremgår af (...), at havnearbejde har en sådan almindelig økonomisk interesse, at det adskiller sig fra andre af erhvervslivets aktiviteter, og at selv om dette måtte være tilfældet, ville en anvendelse af traktatens bestemmelser, navnlig reglerne om konkurrence og fri bevægelighed, være til hinder for opfyldelsen af sådanne opgaver«.

Endvidere nærer Kommissionen tvivl om, hvorvidt virksomheder som SILOPOR, der fremstiller og markedsfører bilag II-produkter, der er omfattet af en fælles markedsordning, som bl.a. har til formål at sikre forsyningerne, kan betragtes som virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i medfør af traktatens artikel 90, stk. 2. Funktionen af det fælles marked for korn (samt andre produkter, der er underkastet fælles markedsordninger) synes at være uforenelig med statslig intervention på markedet via virksomheder, som har andre målsætninger end økonomisk effektivitet⁽¹⁴⁾.

På grundlag heraf nærer Kommissionen alvorlig tvivl om, hvorvidt alle de tjenesteydelser, som SILOPOR udfører, kan betragtes som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i medfør af artikel 90, stk. 2.

Denne holdning fra Kommissionens side foregriber ikke en fremtidig vurdering, der foretages på grundlag af traktatens bestemmelser, af udstedelsen af koncessioner i portugisiske havne.

III. KONKLUSION

På baggrund af ovenstående har Kommissionen besluttet at indlede proceduren i henhold til arti-

⁽¹³⁾ Domstolens dom af 10. december 1991 i sag C-179/90 — *Merci convenzionali porto di Genova SpA mod Siderurgica Gabrielli, SpA* — Sml. 1991, s. I-5889.

⁽¹⁴⁾ Kommissionen gav for nylig udtryk for denne opfattelse i statsstøttesag C 28/98 — *Støtte til Centrale del Latte di Roma* (EFT C 206 af 2.7.1998, s. 6).

kel 93, stk. 2, med hensyn til den statsstøtte, der indgår i EPAC's og SILOPOR's omstrukturerings- og privatiseringsplaner.

Som led i denne procedure opfordrer Kommissionen de portugisiske myndigheder til inden for en måned for datoen for denne skrivelse at fremsende deres bemærkninger. Disse oplysninger bør tage udgangspunkt i de betragtninger, der er anstillet i denne skrivelse, og bør gøre det muligt for Kommissionen at vurdere, om disse støtteforanstaltninger er forenelige med Fællesskabets statsstøtteregler.

Endvidere meddeler Kommissionen de portugisiske myndigheder, at den som led i samme procedure ved offentliggørelse af denne skrivelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* vil opfordre de øvrige medlemsstater og andre interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger inden for fire uger efter offentliggørelsen af denne skrivelse.

De portugisiske myndigheder anmodes om inden 15 arbejdsdage efter modtagelsen af denne skrivelse at meddele Kommissionen, om den pågældende skrivelse indeholder fortrolige oplysninger, som ikke ønskes offentliggjort. Modtager Kommissionen ingen begrundet anmodning inden for den anførte frist, går den ud fra, at de portugisiske myndigheder kan godkende, at denne skrivelse offentliggøres i sin helhed. Denne anmodning og de bemærkninger, som Kommissionen har udbedt sig, bedes sendt med anbefalet brev eller fax til:

Europa-Kommissionen
Generaldirektoratet for Landbrug
Direktorat B.I. — Økonomiske retsforskrifter for landbruget

Rue de la Loi/Wetstraat 200
B-1049 Bruxelles/Brussel
Fax (32-2) 296 21 51.

Kommissionen gør de portugisiske myndigheder opmærksom på den skrivelse, som den sendte til alle medlemsstater den 3. november 1983 vedrørende deres forpligtelser i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 3, samt Kommissionens meddelelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* C 318 af 24. november 1983, hvori den mindede om, at ulovligt ydet støtte, dvs. støtte, der ydes uden afventning af Kommissionens endelige beslutning i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 2, kan kræves tilbagebetalt. Tilbagebetalingen skal ske i overensstemmelse med de i portugisisk lovgivning fastsatte bestemmelser inklusive renter, der beregnes med virkning fra datoen for støtten ydelse på grundlag af den referencesats, som Kommissionen anvender i forbindelse med regionalstøtte.

Uafhængigt af en eventuel tilbagebetaling af støtte kan Kommissionen nægte at lade udgifterne til nationale foranstaltninger, som direkte påvirker fællesskabsforanstaltninger, afholde over EUGFL's budget.«

Kommissionen opfordrer herved de øvrige medlemsstater og andre interesserede parter til inden for en måned for datoen for offentliggørelsen af denne meddelelse at fremsætte deres bemærkninger til de pågældende foranstaltninger og fremsende dem til:

Europa-Kommissionen
Rue de la Loi/Wetstraat 200
B-1049 Bruxelles/Brussel.

Bemærkningerne vil blive videregivet til den portugisiske regering.

UDTALELSE

afgivet af Det Rådgivende Udvalg for Kontrol med Fusioner og Virksomhedsovertagelser på dets 46. møde den 10. juni 1997 om et foreløbigt udkast til beslutning i sag IV/M.890 — Blokker/Toys »R« Us

(98/C 363/05)

(EØS-relevant tekst)

1. Det rådgivende udvalg er enigt med Kommissionen i, at transaktionen er en fusion som defineret i fusionsforordningens artikel 3, stk. 1, litra b).
2. Udvalget finder, at Kommissionen korrekt har defineret produktmarkedet under hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende på det nederlandske marked. Udvalget er enigt med Kommissionen i, at det geografiske marked er Nederlandene.
3. Udvalget er enigt med Kommissionen i,
 - a) at Blokker allerede har en dominerende stilling på det relevante marked
 - b) at denne fusion vil resultere i en styrkelse af Blokkers dominerende stilling på det relevante marked.
4. Udvalget er enigt med Kommissionen i, at »failing company«-argumentet ikke gælder i denne sag.
5. Udvalget er enigt med Kommissionen i, at fusionen er uforenelig med fællesmarkedet og med EØS-aftalen i henhold til fusionsforordningens artikel 8, stk. 3.
6. Udvalget tilslutter sig de foranstaltninger, Kommissionen i henhold til fusionsforordningens artikel 8, stk. 4, har foreslået med henblik på at genoprette en effektiv konkurrence på det relevante marked. Udvalget er også enigt i, at de af parterne tilbudte tilsagn kan danne grundlag for en alternativ løsning i forhold til anvendelse af fusionsforordningens artikel 8, stk. 4, under forudsætning af visse beskyttelsesforanstaltninger, der kan genoprette en effektiv konkurrence.
7. Det rådgivende udvalg opfordrer Kommissionen til at tage behørigt hensyn til de bemærkninger, der blev fremsat på udvalgets møde, især hvad angår de under punkt 6 nævnte beskyttelsesforanstaltninger.
8. Det rådgivende udvalg henstiller til, at denne udtalelse offentliggøres i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

UDTALELSE

afgivet af Det Rådgivende Udvalg for Kontrol med Fusioner og Virksomhedsovertagelser på dets 53. møde den 21. april 1998 om et foreløbigt udkast til beslutning i sag IV/M.970 — TKS/ITW Signode/Titan

(98/C 363/06)

(EØS-relevant tekst)

1. Det rådgivende udvalg er enig med Kommissionen i, at den anmeldte transaktion er en fusion efter fusionsforordningens artikel 3, stk. 1, litra b).
2. Det rådgivende udvalg er enig med Kommissionen i, at den anmeldte fusion har fællesskabsdimension som defineret i fusionsforordningens artikel 1, stk. 2.
3. Et flertal i udvalget er enig med Kommissionen i, at produktmarkedet for omsnøringsbånd i denne sag omfatter stål-, PET- og PP-omsnøringsbånd. Et mindretal finder, at produktmarkedet kun omfatter stål- og PET-omsnøringsbånd.
4. Det rådgivende udvalg er enig med Kommissionen i, at det relevante geografiske marked for stål- og plastomsnøringsbånd er Vesteuropa.
5. Det rådgivende udvalg er enig med Kommissionen i, at der findes et særskilt produktmarked for lukkehoveder, hvor det geografiske marked omfatter hele verden.
6. Et flertal i udvalget er enig i Kommissionens vurdering af parternes position på markedet før og efter fusionen. Et mindretal er uenigt heri.
7. Et flertal i udvalget er enig med Kommissionen i, at på det relevante marked for stål- og plastomsnøring vil den planlagte fusion ikke skabe eller styrke nogen dominerende stilling, der vil føre til, at den effektive konkurrence på fællesmarkedet eller inden for EØS-området vil blive betydeligt hæmmet. Et mindretal er uenigt heri.
8. Udvalget er enig med Kommissionen i, at på det relevante marked for lukkehoveder vil den planlagte fusion ikke skabe eller styrke nogen dominerende stilling, der vil føre til, at den effektive konkurrence på fællesmarkedet eller inden for EØS-området vil blive betydeligt hæmmet.
9. Et flertal i udvalget er enig med Kommissionen i, at den planlagte fusion mellem TKS, ITW Signode og Titan er forenelig med fællesmarkedet og med EØS-aftalen. Et mindretal er uenigt.
10. Udvalget henstiller til, at denne udtalelse offentliggøres i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.
11. Udvalget anmoder Kommissionen om at tage hensyn til de spørgsmål, der blev rejst under drøftelserne.

Godkendt statsstøtte inden for rammerne af bestemmelserne i artikel 92 og 93 i EF-traktaten**Tilfælde, mod hvilke Kommissionen ikke gør indsigelse**

(98/C 363/07)

Vedtagelsesdato: 3.8.1998**Medlemsstat:** Spanien (Murcia)**Sag nr.:** N 389/98**Titel:** Beskyttelse og fremme af levnedsmidlers kvalitet**Formål:** At fremme levnedsmidlers kvalitet**Retsgrundlag:** Proyecto de orden por la que se modifica la Orden de 8 de abril de 1997 por la que se regulan ayudas para protección y promoción de la calidad de los productos agroalimentarios**Rammebeløb:** 80 mio. ESP (ca. 404 000 ECU)**Støtteintensitet:** Forskellige**Varighed:** 4 år**Vedtagelsesdato:** 21.9.1998**Medlemsstat:** Italien (Piemonte)**Sag nr.:** N 477/97**Titel:** Støtte til investeringer i forarbejdning af landbrugsprodukter**Formål:** Støtte til investeringer i forarbejdning af landbrugsprodukter**Retsgrundlag:** Proposta di legge regionale n. 283: »Modifiche della legge regionale 22 dicembre 1995, n. 95 (Interventi regionali per lo sviluppo del sistema agroindustriale piemontese)«**Rammebeløb:** 6 mia. ITL (ca. 3 mio. ECU) for 1998**Støtteintensitet:** 25 %**Varighed:** Ubestemt**Betingelser:** Beslutningen vedrører udelukkende den meddelte ændring af artikel 6, stk. 13, der indgår i den støtteordning, som Kommissionen allerede har godkendt i forbindelse med støtte N 301/A/95. Ændringen godkendes på følgende betingelser:

- 1) den ændrede artikel 6, stk. 13 vil fortsat blive anvendt som på samme grundlag som den nuværende ordning
- 2) i den endelige udgave af artikel 6, stk. 13, som den vedtages af regionalforsamlingen, skal det fastsættes, at den i artikel 6, stk. 13 fastsatte støtte ikke kan kumuleres med anden støtte, der ydes til samme formål og til samme investering

Vedtagelsesdato: 23.9.1998**Medlemsstat:** Tyskland (Niedersachsen)**Sag nr.:** N 438/97**Titel:** Støtte i forbindelse med Leader II**Formål:**

- a) At anlægge en parkeringsplads for vandrere nær Alfsee
- b) At anlægge naturlige flodbredder og begrænse udledningen af forurenende stoffer i vandløb
- c) At indføre forbedrede metoder for markvanding

Retsgrundlag:

- a) Bewilligungsbescheid des Landkreises Osnabrück (Entwurf)
- b) Bewilligungsbescheid der Gemeinde Schortens (Entwurf)
- c) Richtlinie des Landkreises Lüchow-Dannenberg über die Gewährung von Zuwendungen aus dem LEADER II-Programm 1994—1999 für die Einführung wassersparender Techniken bei der Feldberegnung (Entwurf)

Rammebeløb: 643 000 DEM i 1998 og 40 000 DEM i 1999**Støtteintensitet:**

- a) 24,6 % (243 000 DEM) af de samlede investeringer på 989 500 DEM
- b) 50 % af præmien på 800 DEM pr. ha om året
- c) 45 % af støtteberettigede omkostninger

Varighed: Indtil 1999

Godkendt statsstøtte inden for rammerne af bestemmelserne i artikel 92 og 93 i EF-traktaten**Tilfælde, mod hvilke Kommissionen ikke gør indsigelse**

(98/C 363/08)

(EØS-relevant tekst)

Vedtagelsesdato: 20.5.1998**Medlemsstat:** Portugal**Sag nr.:** N 82/98**Titel:** Ordning vedrørende statsgaranti for banklån (SGEEB)**Formål:** Omstrukturering af virksomheder med finansielle vanskeligheder**Retsgrundlag:** Decreto-Lei**Rammebeløb:** 500 mio. ECU**Støtteintensitet:** Svingende**Varighed:** Indtil udgangen af 1999**Betingelser:** Anmeldelse af de enkelte sager vedrørende ydelse af støtte til større virksomheder, samt til virksomheder i erhvervsgrene, der er omfattet af særlige EF-regler om statsstøtte**Vedtagelsesdato:** 8.9.1998**Medlemsstat:** Tyskland**Sag nr.:** N 329/98**Titel:** Miljøforskning**Formål:** At fremme F&U til fordel for miljøet**Retsgrundlag:** Jahreshaushaltsgesetz**Rammebeløb:** 100-120 mio. DEM (50-60 mio. ECU) pr. år**Støtteintensitet:**

- Industriforskning inklusive bonus: op til 75 % af de støtteberettigede omkostninger
- Prækompetitiv udvikling inklusive bonus: op til 50 %

Varighed: Fem år**Vedtagelsesdato:** 16.9.1998**Medlemsstat:** Tyskland (Nordrhein-Westfalen)**Sag nr.:** N 289/98**Titel:** Offentlige garantier til fremme af erhvervelse af aktier i små og mellemstore industrivirksomheder**Formål:** Fremme af SMV**Retsgrundlag:** Richtlinie des Landes Nordrhein-Westfalen für Garantien von Beteiligungen an kleinen und mittleren Unternehmen der gewerblichen Wirtschaft**Rammebeløb:** Garanteret beløb på højst 100 mio. DEM (ca. 50 mio. ECU) for regnskabsåret 1998**Støtteintensitet:** Garanti til dækning af 70-90 % af en aktie på mellem 100 000 og 2 mio. DEM (50 000 ECU til 1 mio. ECU)**Varighed:** Ikke fastsat**Vedtagelsesdato:** 16.9.1998**Medlemsstat:** Tyskland**Sag nr.:** N 357/98**Titel:** SMV's innovative kompetence**Formål:** At støtte hovedsagelig SMV i brugen af ny teknologi med henblik på at styrke deres innovative kraft og således deres konkurrenceevne**Retsgrundlag:** Jährliche Haushaltsgesetze und die Förderrichtlinien des Programms**Rammebeløb:** I hele programmets varighed et samlet budget på 1 mia. DEM (510 mio. ECU), heraf 75 % til virksomheder**Støtteintensitet:**

Til virksomheder højst 25 % brutto af de støtteberettigede omkostninger, plus en bonus på:

- 10 procentpoint til artikel 92, stk. 3, litra a) områder
- 10 procentpoint til SMV som defineret af Kommissionen

Varighed: Fem år (indtil 2003)

Vedtagelsesdato: 17.9.1998

Medlemsstat: Italien (Trento)

Sag nr.: N 280/98

Titel: Konsulentbistand til SMV

Formål: Fremme af konsulentbistand til SMV og tilskyndelse til deres investeringer

Retsgrundlag: Legge provinciale 12 luglio 1993, n. 17 »Servizi alle imprese« — criteri di attuazione ai sensi dell'articolo 4 della legge — Bozza regolamento attuazione (all. 2)

Rammebeløb:

— 5 801 mio. ITL pr. år (2,9 mio. ECU) 1999-2000

— 6 400 mio. ITL pr. år (3,2 mio. ECU) 2001-2003

Støtteintensitet: Højest 50 % til konsulentbistand og højest 15/7,5 % til SMV's investeringer

Varighed: 1.1.1999-31.12.2003

Vedtagelsesdato: 17.9.1998

Medlemsstat: Italien (Friuli-Venezia Giulia)

Sag nr.: N 291/98

Titel: Foranstaltninger til fordel for SMV, miljøet og F&U

Formål: At fremme SMV, miljøet og F&U

Retsgrundlag: Legge di delibera del Consiglio regionale

Rammebeløb:

— 35,25 mia. ITL (18 mio. ECU) for 1998

— 33,10 mia. ITL (17 mio. ECU) for 1999

— 33,10 mia. ITL (17 mio. ECU) for 2000

Støtteintensitet: Varierer mellem 15 og 50 % alt efter, hvilke EF-rammebestemmelser der gælder for området

Varighed: 1998-2000

Vedtagelsesdato: 17.9.1998

Medlemsstat: Tyskland

Sag nr.: N 299/98

Titel: Bayerisk regionalprogram til fremme af industrien

Formål: At fremme regionaludviklingen især gennem jobskabelse

Retsgrundlag: Richtlinie zur Durchführung der bayerischen regionalen Förderungsprogramme für die gewerbliche Wirtschaft

Rammebeløb: Der forventes højst 279 mio. DEM (142 mio. ECU) pr. år

Støtteintensitet: I områder, der er berettiget til regionalstøtte: overholdelse af de intensitetslofter, som Kommissionen har godkendt

Uden for områder, der er berettiget til regionalstøtte: overholdelse af de lofter, på henholdsvis 15 % brutto og 7,5 % brutto for små og mellemstore virksomheder, som Kommissionen har fastsat

Varighed: Indtil 31.12.1999

Vedtagelsesdato: 18.9.1998

Medlemsstat: Østrig

Sag nr.: N 292/98

Titel: »Kplus«-kompetencecentre

Formål: At støtte F&U-partnerskaber mellem offentlige forskningsinstitutter og virksomheder

Retsgrundlag: Richtlinien für die Errichtung und Finanzierung von Kompetenzzentren »Kplus«

Rammebeløb: 875 mio. ATS (63 mio. ECU) over hele syvårsperioden, dvs. 125 mio. ATS (9 mio. ECU) pr. år

Støtteintensitet: 50 % til industriforskning, højest 60 %, inklusive bonus

Varighed: Syv år, fra efteråret 1998

Vedtagelsesdato: 23.9.1998

Medlemsstat: Spanien (Aragón)

Sag nr.: N 345/98

Titel: Foranstaltninger til fordel for virksomheder i Aragón-regionen

Formål: Regionaludvikling

Retsgrundlag: Ley presupuestaria regional

Rammebeløb: Mellem 3 og 4 mio. ECU pr. år

Støtteintensitet: I overensstemmelse med de spanske regionalstøttekort (EFT C 25 af 31.1.1996)

Varighed: 1998 og 1999

Vedtagelsesdato: 13.10.1998

Medlemsstat: Nederlandene

Sag nr.: N 425/98

Titel: Forarbejdning og afsætning af fiskerivarer

Formål: Fremme investeringer i sektoren for forarbejdning og afsætning af fiskerivarer

Retsgrundlag: Regeling van de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij houdende aanvulling van de

investeringsregeling markt en concurrentiekracht met regels omtrent de stimulering van vernieuwende investeringen in de sector verwerking en afzet van visserijproducten

Støtteintensitet: Jf. støttesatserne i bilag IV til Rådets forordning (EF) nr. 3699/93

Varighed: 1994-1999

Betingelser: De, der er fastsat i forordning (EF) nr. 3699/93 og i retningslinjer for gennemgangen af statsstøtte til sektoren

III

(Oplysninger)

KOMMISSIONEN

Indkaldelse af forslag til iværksættelse af en »Startkapital«-aktion

(98/C 363/09)

I. DEN ORDREGIVENDE MYNDIGHED

A. Mulfinger
Europa-Kommissionen
Generaldirektorat XXIII
Enhed B/3 »Accès au financement«
AN80 2/25
Rue de la Loi/Wetstraat 200
B-1049 Bruxelles/Brussel
Fax (32-2) 295 21 54.

II. DET OVERORDNEDE FORMÅL

Inden for rammerne af det tredje flerårige program for små og mellemstore virksomheder (SMV) i Den Europæiske Union og som reaktion på anmodning fremsat af Det Europæiske Råd på dets møde i Cardiff i juni 1998 ønsker Kommissionen at iværksætte aktioner, der skal forbedre SMV's finansielle miljø. Mange SMV har svage punkter i deres finansielle struktur. SMV har et stort potentiale med hensyn til skabelse af nye arbejdspladser. Kommissionen har til hensigt at udvikle finansieringstekniske instrumenter for at forbedre denne situation og skabe en »løftestangeffekt« med hensyn til omfanget af de finansielle ressourcer, der kanaliseres hen til SMV, og derved i sidste ende også med hensyn til skabelsen af nye arbejdspladser.

III. FINANSIELLE INSTRUMENTER

Kommissionen vil fremme oprettelsen af fonde med risikovillig kapital, der skal have til opgave at hjælpe virksomhederne i igangsættelsesfasen samt finansiere virksomhedsoverdragelser.

IV. FINANSIERING

Kommissionen agter gennem lån med tilbagebetalingspligt, der dog kan konverteres til tilskud under visse betingelser, at samfinansiere projekter, der er i overensstemmelse med ovennævnte formål, med indtil 50 % af driftsomkostningerne i en periode på højst tre år.

Reglerne for, hvilke typer af udgifter der er støtteberettigede, findes i de almindelige betingelser for De Europæ-

iske Fællesskabers aftaler om tilskud (General terms and conditions applicable to grant agreements of the European Communities), der på anmodning fremsendes sammen med standardformularen for tilskudsansøgning (Standard grant application form).

V. UDELUKKELSESKRITERIER

Fra deltagelse udelukkes enhver:

- hvis bo er under konkurs, likvidation, skifte eller tvangsakkord uden for konkurs, som har indstillet sin erhvervsvirksomhed eller befinder sig i en lignende situation i henhold til en tilsvarende procedure, der er fastsat i national lovgivning
- hvis bo er begæret taget under konkursbehandling eller behandling med henblik på likvidation, skifte eller tvangsakkord uden for konkurs eller enhver tilsvarende behandling, der er fastsat i national lovgivning
- som ved en retskraftig dom er dømt for en strafbar handling, der rejser tvivl om hans faglige hæderlighed
- som i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået en alvorlig fejl, som de ordregivende myndigheder bevisligt har konstateret
- som ikke har opfyldt sine forpligtelser med hensyn til betaling af bidrag til sociale sikringsordninger i henhold til retsforskrifterne i det land, hvor han er etableret, eller i den ordregivende myndigheds land
- som ikke har opfyldt sine forpligtelser med hensyn til betaling af skatter i henhold til retsforskrifterne i den ordregivende myndigheds land
- som svigagtigt har givet urigtige oplysninger ved meddelelsen af de oplysninger, der kan kræves, eller som har undladt at give disse oplysninger.

VI. STØTTEBERETTIGEDE AKTIONER INDEN FOR RAMMERNE AF DENNE INDKALDELSE AF FORSLAG

1. Forslagene skal vedrøre oprettelsen af startkapitalfonde i henhold til kriterierne angivet i udbudsmaterialet.

2. Udvælgelseskriterier:

- ansøgeren skal være lovmæssigt oprettet og registreret
- ansøgeren skal levere dokumentation for, at hans retsstilling, finansielle situation og faglige etik gør ham egnet til at gennemføre den aktion, der ydes tilskud til
- ansøgeren skal kunne dokumentere erfaring inden for finansiering af nyere virksomheder og i evaluering af de risici i deres helhed, som disse virksomheder er udsat for
- fondene skal være nye (oprettet efter 1. oktober 1997 eller under oprettelse), de skal råde over en kapital på mindst 4 mio. ECU, hvoraf mindst 25 % skal være indbetalt ved underskrivelse af kontrakt med Kommissionen, og hvoraf højst 50 % må stamme fra den offentlige sektor.

3. Tildelingskriterier:

- projektets overensstemmelse med støtteprogrammets mål
- projektets kvalitet: de ressourcer, der foreslås anvendt, og motivationen herfor (bl.a. budget, beliggenhed og dækningsområde, forbindelserne til andre startkapitalfonde, driftsmetoder og metoder til at stimulere projektet)
- sikring af, at de samme udgifter ikke finansieres af EU-institutionerne
- management-struktur, navnlig erfaring inden for virksomhedsstøtte, teknisk viden, forbindelser til teknologiske institutter, handelskamre og lignende
- cost/effectiveness.

VII. ANSØGERNES OPRINDELSESLAND OG UDFØRELSESSTED FOR DE SAMFINANSIEREDE TJENESTER

Ansøgerens oprindelsesland skal være en af medlemsstaterne af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsråd (EØS), eller ansøgerens hovedsæde skal være belig-

gende i en af disse medlemsstater. Tjenesterne vil kunne ydes i EØS og i de 11 lande, der har søgt om optagelse i Den Europæiske Union.

VIII. TILSYNSFØRING, KONTROL OG EVALUERING

- a) Der vil blive ført tilsyn på grundlag af de oplysninger, der hvert år leveres af tilskudsmodtageren. Omfanget af de oplysninger, som Kommissionen kræver, vil blive præciseret i aftalen om tilskud (som tilsendes ansøgeren, når dennes forslag er blevet udvalgt af udvælgelsesudvalget på grundlag af de ovenfor anførte kriterier).
- b) Der vil kunne blive foretaget revision på stedet.
- c) Den ansvarlige afdeling i Kommissionen vil foretage en evaluering efter projektets gennemførelse på grundlag af de oplysninger, der er indsamlet i forbindelse med tilsynsføringen.

IX. TIDSRISTER

De indsendte og udvalgte forslag skal gennemføres inden for en frist på seks måneder for så vidt angår igangsætningen af fondene

X. INDSENDELSE AF ANSØGNINGER

Interesserede bedes skriftligt anmode Kommissionen om at modtage standardformularen for tilskudsansøgning (Standard grant application form) og de almindelige betingelser for De Europæiske Fællesskabers aftaler om tilskud (General terms and conditions applicable to grant agreements of the European Communities).

Hvis man ønsker at komme i betragtning ved udvælgelse, skal forslag (se adresse i punkt I) indsendes sammen med ovennævnte standardformular senest den 15. januar 1999 eller senest 15. juni 1999, idet poststemplets dato gælder som bevis for afsendelsestidspunktet.

Hvis forslaget godkendes af Kommissionen, vil der mellem Kommissionen og støttemodtageren blive indgået en finansieringsaftale med nærmere angivelse af finansieringsbetingelserne og -omfanget. Denne skal straks underskrives og tilbagesendes til Kommissionen.

XI. OPLYSNINGER

Yderligere oplysninger og formular kan indhentes pr. telefax adresseret til GD XXIII (Rudy Aernoudt) på nummer (32-2) 295 21 54.